

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för afrikanska och orientaliska språk
D-uppsats

De röda orden
- en studie av språkliga och typografiska konstruktioner i tidningsrubriker på arabiska

VT07
Författare: Anna Jansson
Handledare: Tetz Rooke

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>sid</i>
1. Inledning	
1.1 Introduktion	4
1.2 Syfte och problemformulering	5
1.3 Tidigare forskning	5
1.4 Material	7
1.5 Metod och disposition	8
1.6 Transkriberingssystem	9
2. Resultat	
2.1 Inledning	11
2.2 Syntax	12
2.2.1 Nominalfras	12
2.2.2 Ordföljd	14
2.2.3 Verb	15
2.2.4 Sammansatta rubriker	16
2.2.5 Verblösa rubriker	20
2.3 Semantik och vokabulär	23
2.3.1 Semantik	23
2.3.2 Vokabulär	24
2.3.3 Citationstecken	26
2.4 Typografi	28
2.4.1 Allmänt om typografi	28
2.4.2 Typografi i dagstidningarna	29
2.4.3 Typografi på internetsidorna	29
2.4.4 Gemensamma typografiska aspekter	30
3. Diskussion	
3.1 Resultat	31
3.2 Avslutning	34

4. Litteraturförteckning	
4.1 Primärkällor	36
4.1.1 Dagstidningarna	36
4.1.2 Internetsidorna	37
4.2 Sekundärkällor	37
5. Bilagor	39

1. Inledning

1.1 Introduktion

Det arabiska språket är det största av de semitiska språken och kan delas in i tre varianter: den klassiska arabiskan som vi hittar i Koranen och äldre arabisk litteratur; de arabiska dialekterna som talas i de olika arabländerna; samt den s.k. moderna standardarabiskan (MSA) som är den form av modern arabiska som bland annat används som skriftspråk idag. MSA används i ”formella sammanhang över hela arabvärlden” (Sven-Olof Dahlgren, 2005: 346), av vilka nyhetsutsändningar i tidningar och annan media utgör en väsentlig del. Ur den moderna, skrivna formen av det arabiska språket har en speciell stil utvecklats som används i skriven (och talad) media. Denna ”[b]asic Media Arabic” (Julia Ashtiany, 1993: ix) består till största del av klichéer som förekommer på förutsägbara strukturella och semantiska platser (Ibid.). Clive Holes förklarar att tidningsarabiska ("Newspaper Arabic" [1995: 255]) började ta form som en separat stilistisk genre tidigt förra seklet då språket som användes i arabisk journalistik särskilde sig från den mer utsvävande stil som karaktäriserade den arabiska prosan på 1800-talet (Ibid.). Tidningsarabiskan utvecklades som en egen språklig kategori för att fylla de behov som journalistiken gav upphov till. Att kunna rapportera nyheter på ett sakligt och informativt sätt krävde av arabiskan ett uttryckssätt som liknade de västerländska medierna, snarare än den "rather flowery style" (Ibid.) som utmärkte den samtida litterära arabiskan. Språket har sedan dess fortsatt att utvecklas inom denna genre och tidningsarabiskan särskiljer sig idag från arabiskan i litteraturen bl.a. genom särskilda syntaktiska varianter såsom topikaliserings, ordföljdsbyten eller val av verbform (Holes, 1995: 257). Även språkliga drag som användandet av en avgränsad vokabulär och speciell stilistik separerar tidningsarabiskan stilmässigt från den litterära versionen av språket.

Det finns hos tidningsarabiskan, precis som hos tidningsspråk på andra språk, flera olika aspekter som skiljer formen hos just denna genre av språket från andra användningsområden och stilar. Inom tidningsarabiskan finns även olika kategorier där språket används på olika sätt och därmed får olika form, t.ex. i rubriksättningen. Tidningsrubriken är en unik typ av text (Reah Danuta, 1998: 13) och den distinkta, telegrafiska syntaxen i rubriker har uppmärksamats mycket av lingvister (Allan Bell, 1991: 185). Enligt Rune Pettersson är en rubrik "en fristående, kort text som beskriver och introducerar en efterföljande text" (2003: 11), (svenskans ”rubrik” kommer ursprungligen från latinets *ruber* med betydelsen röd, vilket kan härledas från romartiden då rubrikerna i

lagböckerna färgades just röda). Då nyhetsrapportering både i Mellanöstern och Europa har samma mål och använder sig av samma medium (t.ex. dagstidningar) kan Petterssons definition tänkas vara giltigt även för nyheter på arabiska. En tidningsrubriks syfte är att fånga läsarens uppmärksamhet och på ett begränsat utrymme förmedla en sammanfattning av de viktigaste punkter som sedan kan återfinnas i själva nyhetstexten. För att möta alla dessa kriterier är det naturligt att språket som används i en tidningsrubrik ser ut på ett specifikt sätt.

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med föreliggande uppsats är att undersöka det språk (tidningsarabiska) som används i arabiska tidningsrubriker. Med språk avses en kombination av grammatik (syntax), vokabulär och stilistik. Undersökningen omfattar både beskrivning och analys av de språkliga konstruktioner, semantiska drag och typografiska konventioner som återfinns i tidningsrubriker i huvudnyheter hämtade från arabiska dagstidningar och nyhetssidor på internet. Syftet är att genom en närläsning av ett urval rubriker göra en beskrivning av språket, stilen och typografin i tidningsrubriker på arabiska och nå en förståelse för vad som ligger bakom dessa språkliga och typografiska konstruktioner. Tidigare forskning om ämnet innefattar främst syntaxen i tidningsrubrikerna medan denna undersökning innehåller både syntax, semantik, vokabulär och typografi.

Problemformulering: hur ser satskonstruktionerna ut i tidningsrubriker på arabiska? Hur ser rubrikens olika syntaktiska element ut? Används särskild vokabulär och speciella semantiska konstruktioner i rubrikerna? Hur ser de typografiska konventionerna ut?

1.3 Tidigare forskning

Tidningsspråk, och inom det ämnet bl.a. rubriker, har lyfts fram som ett ämne för mycket forskning inom språkvetenskapen. Om rubriker på engelska handlar Inger Mårdhs avhandling *Headlines – On the Grammar of English Front Page Headlines* (1980), i vilken hon belyser det faktum att de språkliga konstruktioner som används i tidningsrubriker (i hennes fall, tidningsrubriker på engelska) skiljer sig från det språk som används i andra litterära texter. Enligt Mårdh handlar det alltså om en domän där språket används för ett specifikt avgränsat syfte, vilket speglar konstruktionerna som påträffas i den. Danutas *The Language of News Papers* (1998) behandlar språkliga konstruktioner i olika aspekter av tidningsspråk, däribland

tidningsrubriker. Hon skriver att en tidningsrubrik har ett stort område av funktioner som "specifically dictates its shape, content and structure" (1998: 13). Petterssons *Rubriker – bruk och missbruk* (2003) fokuserar inte på rubrikens språkliga konstruktioner utan snarare på rubrikens stil och dess användning i olika media. Bells *The Language of News Media* (1991) och Roger Fowlers *Language in the News* (1991) behandlar till en viss mån själva språket i media, trots att deras böcker snarare handlar om mediadiskursen med fokus på ett ideologiskt perspektiv än den rent lingvistiska aspekten av tidningsspråket. Bell skriver att "headline structures appear to be very regular across languages" (1991: 189) – en tankegång som ligger till grund för användningen av t.ex Mårdhs avhandling om rubriker på engelska, Petterssons bok om rubriker på svenska och Danuta, Fowler och Bells böcker om tidningsspråk (engelska).

Tidigare forskning om tidningsrubriker på arabiska innefattar avsnitt i undersökningar om mer omfattande ämnen som i Holes *Modern Arabic – structures, functions and varieties* (1995), där rubriker utgör ett kapitel och *Media Arabic* (1993) som är en kursbok i media-arabiska av Ashtiany. Både Holes och Ashtiany anser att den slags arabiska som används i tidningar och annan media utgör en egen stil som på olika sätt skiljer sig från MSA. Särskilda språkliga strukturer och syntaktiska varianter (Holes, 1995: 257) särskiljer tidningsarabiskan från den moderna standardarabiskan och de litterära genrer där den används. Även om dessa företeelser förekommer även i andra domäner av språket utgör de tagna tillsammans en egen stil som Ashtiany nämner innehåller "a limited stylistic and syntactic range" (1993: viii). Hon kallar tidningsarabiskan för ett språk inom ett språk (1993: 3) som utvecklats en unik form med speciella konstruktioner och en egen vokabulär.

En aspekt av tidningsspråket är rubrikerna, och en del av just de språkliga konstruktioner som återfinns i rubriker är dess syntax. Det mest ingående material som hittades om arabiska tidningsrubriker är Janet Watsons artikel "The Syntax of Arabic Headlines and News Summaries" (1999) där författaren ger en kortare beskrivning av syntaxen i arabiska rubriker och nyhetssammanfattningar. Hon tar i artikeln upp tre olika syntaktiska konstruktioner som hon anser vara vanligast i rubriker på arabiska: 1) nominalfras, 2) verblös nominalfras, 3) nominalfras med ett imperfekt-verb i direkt följd efter subjektet (Watson, 1999: 166). I artikeln diskuterar hon även två andra fenomen i rubrikerna: sammansatta rubriker och användningen av citationstecken (Ibid.) – två aspekter som även tas upp i denna undersökning.

Arne Heines bok om typografi har legat till grund för den del av uppsatsen som behandlar rubrikernas typografiska aspekt. Hans bok *Arne Heines bok om typografi* är en

handbok i ämnet och avsnittet om rubriker (inte tidningsrubriker utan rubriker i all text) tar upp många av de visuella/grafiska funktioner och effekter som används i rubriksättning. Hans bok har enbart exempel från västerländska källor (böcker, tidningar osv), men känns ändå relevant som referenslitteratur för denna undersökning eftersom nyhetsbaserade dagstidningars typografi tenderar att vara ganska likformig.

1.4 Material

Tidningsrubrikerna som utgör materialet är hämtade från sex olika källor: fyra dagstidningar och två internetsidor. De tryckta dagstidningarna representerar ett traditionellt nyhetsmedium medan internetsidorna är en del av en (relativt) ny teknologi. Materialet är hämtat från de arabiska dagstidningar som Göteborgs stadsbibliotek prenumererar på (*al-šarq al-ʔawsaʔ*, *al-quds al-šarabiyy*, *al-ḥayāt*, *al-nahār*) samt två internetsidor med daglig uppdatering av nyheter på arabiska (www.bbcarabic.com, www.aljazeera.net).

Dagstidningarna utgör ett urval med både geografisk och storleksmässig spridning. Med dagstidning avses en tidning som ges ut varje dag och som förmedlar nyheter, till skillnad från s.k. tabloidtidningar/kvällstidningar som ofta har en lägre andel nyheter och ibland kritiserats för sin ”sensationsjournalistik” (Stig Hadenius & Lennart Weibull, 2003:64). Tidningen *al-šarq al-ʔawsaʔ* är en av världens ledande panarabiska dagstidningar och trycks samtidigt i 12 städer på 4 kontinenter. Tidningen har saudiarabiskt ursprung och började publiceras 1978. *al-quds al-šarabiyy* är en palestinsk självständig dagstidning grundad 1951 med sin bas i Jerusalem och tidningen har den största spridningen av alla arabiska dagstidningar i de palestinska områdena, med en cirkulation på ca 20 000. *al-ḥayāt* är en självständig arabisk dagstidning med libanesiskt ursprung, men med sin bas i London. Tidningen som publicerades första gången 1946 ges ut i ca 30 länder runtom i världen. *al-nahār* är också en libanesisk dagstidning men med sin bas i Beirut. Tidningen, som är privatägd, är den största libanesiska dagstidningen och grundades år 1933.

Internetsidan www.bbcarabic.com är en del av BBC (British Broadcasting Corporation) World Service som erbjuder ”news and information in 33 languages” (www.bbc.co.uk). Sidan, som är genomgående på arabiska, lanserades 1998 då nyheterna på sidan uppdaterades varje timme, 12 timmar om dagen. Efter några justeringar släpptes den nuvarande sidan i november 1999, då med nyhetsuppdateringar under hela dygnet. Idag

erbjuder sidan förutom text också ljud- och videoklipp (www.bbcarabic.com, a). Även www.aljazeera.net erbjuder nyheter på arabiska, och sidan öppnades i januari 2001. Efter en period av förändringar och förbättringar återlanserades sidan år 2004. Idag erbjuder den information till besökaren från fyra huvudsakliga källor; nyheter som uppdateras dygnet runt, djupgående analyser av aktuella nyheter, TV-kanalen Al-Jazeera med fullständiga arkiv och andra elektroniska tjänster (www.aljazeera.net, a). Internetsidorna valdes för att de är två sidor som inte är en internetversion av en dagstidning (ovanstående dagstidningar finns alla som nättidningar), utan snarare en fristående nätbaserad nyhetstjänst.

Materialet hämtades från stadsbiblioteket vid tre utspridda tillfällen under VT08, då förstasidan av alla exemplar av de fyra tidningarna kopierades. Antalet förstasidor, och alltså rubriker, som undersöktes är 34. Då både dagarna för materialinsamling och vilka exemplar samt hur många exemplar som fanns tillgängliga på biblioteket dessa dagar var slumpmässiga, kan urvalet ses som slumpmässigt. Lika många rubriker från internet undersöktes som från tidningarna och rubrikerna hämtades från internetsidorna och skrevs ut vid 17 olika tillfällen utspridda under VT08.

Rubrikerna som utgör primärkällorna är hämtade från ovan nämnda tidningars huvudnyhet på förstasidan samt internetsidornas översta nyhetsbulletin. Med huvudnyhet avses den nyhet som givits mest spaltutrymme typografiskt sett på första sidan i dagstidningarnas fall, samt den nyhet som antingen givits mest utrymme på internetsidan (www.bbcarabic.com) eller den översta nyhetsrubriken på sidan (www.aljazeera.net).

1.5 Metod och disposition

Då syftet med undersökningen är att analysera och beskriva rubrikernas konstruktion och layout har undersökningen en kvalitativ ansats. Metoden för att undersöka frågeställningarna är en närstudie av materialet. Att valet föll på en kvalitativ undersökning istället för en kvantitativ beror på att den förra bättre tjänar syftet: att beskriva (och tolka) de språkliga och typografiska fenomen som återfinns i materialet. Avsikten är inte att kunna göra breda generaliseringar utifrån resultaten, utan snarare att presentera en beskrivning och djupgående analys av materialet för att nå insikt om den språkliga strukturen i arabiska rubriker och en djupare förståelse för desamma. I den kvalitativa undersökningens natur ligger risken för subjektivitet, vilket har försökts undvikas i största möjliga mån genom en genomgående korsreferens av slutsatser och påståenden mot sekundärlitteraturen.

Rubrikerna undersöks mot bakgrund av att de bildar vad Mårdh kallar "headline" (1980: 13), alltså ett eget slags språk som på olika sätt skiljer sig från de språkliga konstruktioner som kännetecknar det omarkerade språket, i detta fall MSA (i Mårdhs fall engelska). Som nämnt ovan skiljer sig tidningsspråk inte från det omarkerade språket genom helt nya konstruktioner, utan genom vissa språkliga fenomen som tagna tillsammans utgör en egen stil. I undersökningen används grammatikor i arabiska (Karin Rydings och Dahlgrens) som grund för den syntaktiska analysen av rubrikerna. Genomgående i uppsatsen beskrivs och analyseras de språkliga fenomen som hittades i rubrikerna, med löpande exempel (transkriberade från arabiska) i texten.

Uppsatsens resultatdel sönderfaller i tre delar: 1) syntax – där rubrikernas syntaktiska uppbyggnad behandlas uppdelat på underrubrikerna nominalfras, verb, ordföljd, sammansatta rubriker och verblösa satser, 2) semantik och vokabulär – där rubrikernas ordförråd och de semantiska mönster som används i rubrikerna analyseras, 3) typografi – där rubrikernas estetiska intryck diskuteras. Löpande i resultatdelen finns analys och tolkning av resultaten tillsammans med en fortgående återkoppling till tidigare forskningsresultat och sekundärkällor. Den sista delen i uppsatsen är diskussionsdelen där resultaten ligger till grund för att dra slutsatser om undersökningen. I denna del diskuteras undersökningens utfall med återknytning till syftet och problemformuleringen. Uppsatsens sista del fungerar även sammanfattande och avrundande.

1.6 Transkriberingssystem

I uppsatsen används ett transkriberingssystem som är lätt att förstå även för de som saknar djupare kunskaper om det arabiska språket, men ett system som ändå gör klar skillnad mellan språkets alla tecken och deras respektive ljud. De konsonanter (och semivokalerna *waw* och *yāʾ*) som har ett motsvarande ljud i svenskan skrivs med den motsvarande latinska bokstaven (b, t, j, d, r, z, s, f, q, k, l, m, n, h, w, y). Emfatiska konsonanter skrivs med en punkt under (ṣ, ḍ, ṭ, ḏ – velariserade motsvarigheter till ljuden s, d, t, z, samt den tonlösa faryngala frikativan *ḥāʾ* som skrivs ḥ). Den tonlösa glottala klusilen *hamza* skrivs (ʾ); *hamzatu l-qaṭʿ* uttalas och skrivs därför ut medan *hamzatu l-waṣl* ej skrivs ut. Den tonande faryngala frikativan *ṣayn* skrivs (Ṣ). Lång vokal skrivs med ett streck ovanför (ā, ū, ī). Resterande konsonanter är *ṭāʾ* (ṭ – tonlös interdental frikativa) med sin tonande motsvarighet *ḍāl* (ḍ), *xāʾ* (x – tonlös velar

frikativa) med sin tonande motsvarighet *ğayn* (ğ), och slutligen *šīn* (š, tonlös palatal frikativa). Dubbeltecknade konsonanter skrivs ut dubbelt och det inledande a:et i den bestämda artikeln *al* elideras vid föregående vokalljud i transkriptionen vid *iḍāfa*-konstruktioner och vid sammanskrivning med verbpartiklar som skrivs samman med verbet på arabiska. L:et i den bestämda artikeln assimileras dock inte med solbokstäver. Transkriberingen tar hänsyn till vokaliseringen i den arabiska texten vilket innebär att modus- och kasusvokaler skrivs ut. De två diftonger som finns i arabiskan skrivs (aw) och (ay).

2. Resultat

2.1 Inledning

Under arbetet med materialet framkom det att rubrikerna fungerar på olika plan där det språkliga i kombination med andra faktorer som layout och typografi tillsammans skapar helhetsintrycket. Rubrikernas språk speglar ett medvetet val hos rubriksättaren som i sin tur samarbetar med en layoutansvarig för att fylla typografiska kriterier på rubriken. Det handlar alltså inte om en isolerad lingvistisk konstruktion utan om en domän där språket samspelar med andra icke-lingvistiska faktorer för att mynna ut i det slutgiltiga resultatet. Efter denna insikt framkom en naturlig indelning av analysen av rubrikerna i tre delar. Den första delen handlar om det renodlat språkliga hänseendet. Då man talar om ett språks uppbyggnad görs ofta indelningen morfologi - syntax, där den förra berör språkets minsta beståndsdelar och hur de byggs samman för att bilda ett ord, och där den senare redogör för hur orden tillsammans bygger större meningsenheter såsom fraser, satser och meningar. I resultatdelens syntaxavsnitt beskrivs de syntaktiska mönster som hittats i rubrikerna, i form av satser med framförställt subjekt, ordföljd, verblösa satser och sammansatta rubriker. De syntaktiska aspekterna av rubrikens form förklaras och exemplifieras i denna del.

Vidare följer semantikdelen där rubrikernas semantiska formulering beskrivs och diskuteras. Här undersöks rubrikernas betydelsemässiga innehåll med fokus på de lexikala delarna av vokabulären, alltså innehållsord såsom verb, nomen och adjektiv, till skillnad från formord såsom prepositioner, konjunktioner och artiklar. Just verben studeras mer ingående än de andra innehållsorden med utgångspunkten att de ofta bildar den semantiska kärnan i en sats. I detta avsnitt studeras även fenomenet citationstecken i rubriker, då dessa ofta används för att markera ett ovanligt ordval.

I resultatdelens sista del beskrivs rubrikernas typografiska aspekt. Avsnittet är mer deskriptivt än analyserande, då en mer ingående undersökning av just typografin hade krävt mer tid och utrymme. Med typografi avses det estetiska intrycket, alltså utseendet på rubriken, och i detta avsnitt beskrivs några olika typografiska delar av rubriken och rubriksättningen.

2.2 Syntax

2.2.1 Nominalfras

Rubriken och informationen som ges i rubriken handlar om *vad, vem, var, hur* (Danuta, 1998: 25), medan svaret på frågan *varför* ofta återfinns i själva texten. Detta förenklar den syntaktiska strukturen på rubriken då de obligatoriska element som svarar på ovanstående frågor är relativt enkla – subjekt, predikat, komplement/objekt. Nominalfrasens kapacitet att ta flera bestämmningar gör denna struktur väldigt flexibel och därför mycket användbar för rubriksättaren (Danuta, 1998: 21), som ofta placerar information i bestämmningen för att skapa en slags informationsgenväg, vilket är ett ”very distinctive feature of newspaper style” (Ibid.). Istället för att bygga ut rubriken med ytterligare satsdelar utvidgas nominalfrasen (subjektet) med bestämmningar som ger upplysningar om nyheten.

Mårdhs avhandling innefattar ingående analys av de olika typer av rubriker som hon funnit i sitt källmaterial såsom ”statements, questions, commands and exclamations” (1980: 82). Dessa olika typer av rubriker (frågor, uppmaningar och utrop) har inte återfunnits i denna undersökning, då merparten av rubrikerna består av det Mårdh kallar ”statements” (Ibid.): enkla (eller sammansatta) jakande, deklarativa satser. En sats består av en semantisk kärna som består av ett obligatoriskt verb - satsens predikat - som omges av en eller fler nominalfraser vilka representerar ”the participants in the event” (Fowler, 1991: 73) och slutligen, (”optionally” [Ibid.]) ett vidare komplement som förklarar omständigheterna. En arabisk sats består av subjekt och predikat, där subjektet kan vara ett självständigt nomen/nominalfras eller ett morfem bundet till verbet (Holes, 1995: 204) och predikatet kan bestå av ett verb och eventuella komplement, eller ytterligare ett nomen/nominalfras.

I de förstasidesnyheter som undersöktes inleddes samtliga rubriker med en nominalfras (hädanefter även NP: nominal phrase), alltså ett huvudord/nomen, ”vilket kan stå helt ensamt eller vara försett med en eller flera bestämmningar” (Dahlgren, 2005: 88). Dessa nominalfraser utgör även i samtliga fall subjekt i satserna som bildar rubrikerna. De kan vara antingen enkla (bestående av ett ensamt nomen) eller utbyggda (bestående av nomen med bestämmningar). Båda typer kan enligt Watson vara bestämda, men enbart den utbyggda nominalfrasen kan i rubrikerna figurera som obestämd (Watson, 1999: 170). Subjektet kan även bestå av två nominalfraser, som båda kan ha någon av ovanstående konstruktion, eller en s.k. *iḍāfa* som är en enskild ”betydelseenhet” (Dahlgren, 2005: 130) uppbyggd av två led som skapar en slags genitivkonstruktion speciell för arabiskan.

Exempel på några av ovanstående olika slags subjekt följer nedan:

ett enkelt bestämt nomen (ett egennamn):

1. *mākayn yantaqidu ḷsti ṣdāda ṯubāma li-muḥāwarati ṯirāna* (www.aljazeera.net 080520)

McCain kritiserar Obamas villighet till dialog med Iran.

ett utbyggt bestämt nomen:

2. *al-nawābu al-ṯamīrikiyyu yarfuḍu tamwīlan jadīdan li-ḥarbi l-ṯirāqi wa ṯafgānistāna*
(www.aljazeera.net 080516)

Den amerikanska kongressen säger nej till ny finansiering av Irak-Afganistankriget.

två bestämda nomen (två egennamn):

3. *bitriyūs wa krūkar yuṣīdāni bi-taḥṣuni l-waḍṣi al-ṯamniyyi bi-l-ṯirāqi* (www.aljazeera.net 080408)

Petraeus och Kreuger lovordar förbättringen av säkerhetssituationen i Irak.

en *iḍāfa*:

4. *ḥukūmatu l-siniyūrati tulgī qarārayhā al-ṯaxīrayni* (www.bbcarabic.com 080514)

Sinioras regering upplöser sina två sista beslut.

Den enda NP-konstruktion som inte hittades i rubrikerna var ett enkelt obestämt nomen som subjekt. Då ett obestämt utbyggt nomen bildade subjekt i en rubrik var det i en nominalsats (se exempel 15), alltså en sats utan ett finit verb. På grund av rubrikens krav på att vara kortfattad står egennamnet i exempel 1 utan bestämmingar. Alawi presenteras sedan i den följande artikeln som "Iraks ledare" med både för- och efternamn. På liknande sätt antas i exempel 21 egen-namnet "Kemiske Ali" vara känt för läsaren då det i rubriken inte erbjuds någon mer förklaring. I den följande texten presenteras han som "Hasan al-Majid, som anses som en av hörnstenarna i den förre irakiske ledaren Saddam Husseins styre". Även i exempel 6, 8, 12, 13 och 26 står egennamnen utan förklaring i rubriken.

Ovanstående rubriker är skapade enligt mönstret subjekt – verb – komplement där komplementet består av ett objekt med ev. bestämmingar. Dahlgren anser att satser som inleds med en nominalfras, ett s.k. framförställt subjekt, inte räknas som "sammansatta nominalsatser" (2005: 199) såsom den arabiska grammatiken menar. Den initiala nominalfrasen "ses istället som topikaliserings av subjektet i en verbalsats" (Ibid.). I ovanstående exempel ser vi att subjektets topikaliserings har en viktig funktion och den inledande placeringen av satsens aktör belyser dess roll i sammanhanget. Läsaren får genast

information om *vem* som agerat i rubriken och den initiala positionen signalerar att denna information är viktigare än *vad* som hänt, d.v.s. själva verbet i meningen. Topikalisering handlar om "ett nomens relativa betydelse och förmåga att influera sin omgivning på ett medvetet sätt" (Dahlgren, 2005: 352), vilket i dessa rubrikers fall innebär att placeringen av en nominalfras som första led i satsen speglar dess betydelse som meningsbärare i meningen. Nominalfrasens "relativa betydelse" (Ibid.) ökar då den sätts i fokus och den kan på så sätt "influera sin omgivning" (Ibid.) – dvs markera att den innehåller information som kanske är viktigare än den som framkommer i efterföljande satsdelar (verbet, fler nominalfraser). Subjektet tar här genom sin placering fokus från verbet, som oftast utgör den naturliga semantiska kärnan i satsen.

2.2.2 Ordföljd

Holes nämner att ordföljd, liksom den nominaliserade verbfrasen, är syntaktiska element som kan användas för att markera en text som tillhörande en speciell genre (1995: 263). Den "neutrala, omarkerade ordföljden i skriven arabiska" (Dahlgren, 2005: 203) är verb-subjekt-objekt (VSO) då subjektet är fristående i satsen. Eftersom verbet i arabiskan böjs efter person, genus och numerus kan man utelämna subjektet om detta framgår genom kontexten, då det i verbet finns ett underförstått pronomen. Subjektet kan skrivas ut t.ex. "för emfas/fokusering" (Ibid.). Holes menar att SVO-ordföljden är vanlig i satser som ger bakgrundsinformation, men som inte för själva narrationen framåt (1995: 205), och tillägger att nya enheter inte kan stå som subjekt i en SVO-ordföljd (i MSA) eftersom "the textual function of this ordering of elements" (Ibid.) syftar till att placera den nya informationen i just predikatet. I tidningsarabiskan används dock SVO-ordföljden "almost invariably" (Holes, 1995: 263) i rubriker då dessa innehåller ett huvudsatsverb, oberoende av tidsreferensen i rubriken. Rubrikerna ger inte direkt bakgrundsinformation och de för inte heller narrationen framåt utan de utgör en alldeles egen kategori textmässigt. Anledningen till att SVO-ordföljden används så frekvent i just tidningsarabiska kan enligt Holes vara att många arabiska journalister/skribenter influeras av europeiska språk och speciellt engelska som har en "predominant position in news dissemination" (1995: 205).

I arabiska används speciella syntaktiska grepp för att förmedla den känsla av "immediacy and urgency" (Watson, 1999: 161) som nyhetsrubriker kräver, av vilka ordföljdsbytet kan räknas som ett. Ordföljdsbyten används för att särskilja olika texttyper, bl.a. inom journalistik (Holes, 1995: 263) och SVO-ordföljden signalerar att det handlar om

t.ex. en rubrik. Bytet från VSO till SVO illustrerar "the attention-getting function" (Ryding, 2005: 67) hos SVO-ordföljden, vilken enligt Ryding ofta används i "headlines and topic sentences" (Ibid.). Holes skriver att skiftet av subjektets position gör satsen "entity oriented" (1995: 214) eftersom verbet, då det står efter subjektet i satsen, kongruerar med subjektet både i numerus och genus, till skillnad från när verbet kommer före subjektet, då det enbart böjs i numerus. I exempel 4 ovan ser vi att då subjektet består av två nominalfraser böjs det efterföljande verbet i dualis. I följande exempel där subjektet består av fler än två personer (alltså pluralis) böjs det efterföljande verbet i plural:

5. *ḥulḥu sukāni ǧazzati "iqtaḥamū" misra baḥṭan ṣan al-tamwīni (al-šarq al-ḥawsa, 080124)*

En tredjedel av Gazas invånare "invaderade"/"stormade" Egypten sökande efter livsmedel.

Det framförställda subjektet ger prioritet till "the information focus" (Holes, 1995: 265), alltså aktören i rubriken. Bell konstaterar att rubriker tenderar att inledas med "the main news actors" (1991: 188), alltså subjektet, och inte själva händelsen/verbet. Watson menar att SVO-ordföljden understryker subjektet eller nyhetens ämne och ökar "the sense of involvement on part of the reader" (1999: 169). Själva bytet av ordföljd kan också tänkas göra läsaren uppmärksam då det skiljer sig från den vanliga ordföljden såsom den ofta ser ut i skriven arabiska. Fowler påpekar att där språket tillåter alternativa sätt att uttrycka samma sak finns även "different values" (1991: 77) kopplade till de olika varianterna. Ordföljdsskiftet innefattar inte enbart topikalisering av subjektet, utan kan också innebära att objektet byter position och hamnar före subjektet (men aldrig före verbet). Detta är dock ett fenomen som inte återfanns i rubrikerna, där det bara var satsens subjekt som bytte plats.

Den dominerande användningen av SVO-ordföljd i tidningsrubriker kan kontrasteras mot själva nyhetstexten som följer, där verbet står i initial plats enligt den omarkerade VSO-ordföljden i MSA. Holes skriver att ordföljdsbytet, samt den kontrasterande användningen av p-stamverb (verb med prefixstam, alltså verb i imperfekt, till skillnad från verb i perfekt, med suffixstam: s-stamverb [Holes, 1995: 86]) i rubriker och s-stamverb i själva texten "parallels European journalistic conventions" (1995: 264).

2.2.3 Verb

Rubrikens verb i presens fångar läsarens intresse genom att signalera samtidighet, trots att händelsen som verbet beskriver redan har ägt rum. Dessa satser som inleds med en

nominalfras och innehåller verb i imperfekt används då både verbalhändelsen, subjektet och komplementet är viktigt för att framföra rubrikens information (Watson, 1999: 170). Man kan notera att även om verbalhändelsen anses viktig nog för att stå med i rubriken i form av ett finit verb så hamnar verbet aldrig i första position i meningen.

Verbet brukar alltså vanligtvis inneha den inledande platsen i en sats skriven på modern standardarabiska men står här på andra plats i ordföljden. I de fyra första exemplen följs den inledande nominalfrasen av ett verb i imperfekt, eller med p-stam. P-stam verbet är det vanligaste verbet i tidningsrubriker, vilket kan tänkas bero på denna verbforms förankring på en tidsskala – det som står i en nyhetsrubrik berättar ofta om något som har hänt inom en ganska snäv tidsram. Arabiskans perfektform signalerar rent aspektuellt en avslutad handling, varför den imperfektiva verbformen används i rubriker, trots att händelsen redan har ägt rum. Detta historiska presens ersätts sedan i själva texten av ”the ’factual narrative’” (Holes, 1995: 264) där s-stamverb används genomgående.

Imperfektkonjugationen tillåter ett antal modusböjningar såsom ”indikativ, konjunktiv, jussiv, imperativ och energicus” (Dahlgren, 2005: 360), men enbart imperfekt indikativ används i rubrikerna som undersöktes. Detta modus är karaktäristiskt för ”straightforward statements” (Ryding, 2007: 53), vilket rubriker ofta är. Den enkla jakande satsen med verb i imperfekt indikativ utgör själv urtypen för en tidningsrubrik. Rubriker med ett negerat verb är ovanligt, och där själva innebörden i informationen förmedlar en negerad handling används ofta ett verb i indikativ som har samma semantiska innebörd som det negerade verbet: går inte med på – vägrar (se exempel 12, 13). Negerade verb påträffades enbart i det undersökta materialet i direktcitat (se exempel 31 och 32).

2.2.4 Sammansatta rubriker

Förutom det topikaliserade subjektet och ordföljdsskiftet i rubrikerna påträffades ett annat syntaktiskt grepp: de sammansatta rubrikerna. Detta fenomen står i skarp kontrast (Watson, 1999: 171) till engelska rubriker, som sällan består av fler än en fras eller sats. Denna juxtaposition av två ”unequal syntactic elements” (Watson, 1999: 172) i samma rubrik kan enligt Watson ses som ett fenomen som skiljer den journalistiska rubriksyntaxen i arabiska från den litterära arabiskan (Ibid.). Samordning av två satser kan antingen ske syndetiskt (med konjunktion) eller asyndetiskt (Dahlgren, 2005: 282), dvs utan konjunktion. MSA har en uppsättning konjunktioner som kan användas – *wa*, *fa*, *bal*, *lakin*, *lakinna* – för att sam- och underordna satser och för att uttrycka relationen mellan dem (adversativ, underordnad,

sammanställande m.fl.). I tidningsarabiska används *wa* uteslutande som konjunktion för att uttrycka simultana förhållanden, konsekutivitet, orsak och verkan osv (Ashtiany, 1993: 31). Då *wa* används både för att sam- och underordna är det svårt att skilja på de två och Dahlgren talar om ”sidordnade satser” (2005: 282), vilka är ”bakgrundssatser som beskriver samtida skeenden” (Ibid.), som i följande exempel där // markerar radbyte:

6. *muxayyamātu lubnāni tuhaddidu bi-ʔntifāḍatin .. wa tahtifu ḍidd lahūd wa al-ḥarīrī // ʔālāfu al-lāji ʔma al-filisṣīnīna yufarrūna min muxayymi nahri al-bāridi* (al-quds al-ṣarabiyy, 070523)

Libanons läger **hotar** med ”intifada” (uppror) .. och de **hānar** Lahoud och Al Hariri // tusentals palestinska flyktingar flyr från Nahr al-barid.

7. *al-ʔḥijājātu tatawāṣilu ḍidd al-rusūmi wa kūbanhāgn tu ṣāqibu al-xarṭūma* (www.aljazeera.net 080228)

Protesterna **fortsätter** mot teckningarna och Köpenhamn **straffar** Khartoum.

De två verben *tuhaddidu* och *tahtifu* i exempel 6 är samtida i rubriken: båda står i imperfekt indikativ och det finns inte någon annan tidsmarkör i satsen. Satserna skiljs i rubriken åt med två punkter, men står på samma rad. I kontrast till detta följer sedan en ny sats (och ny nyhet i rubriken) på följande rad. De två raderna är inte sammankopplade med någon konjunktion utan har enbart en semantisk länk, då *Nahr al-barid* är ett av ”Libanons läger” som nämns i första raden. Däremot är de två satserna på rubrikens första rad sammankopplade med två punkter och konjunktionen *wa*, och även genom att den inledande nominalfrasen bildar subjekt till båda verb. I exempel 7 står också verben *tatawāṣilu* och *tu ṣāqibu* i imperfekt indikativ, vilket talar för en samtidig tolkning av de skeenden verben beskriver. Satserna sammankopplas med konjunktionen *wa* och har även ett semantisk samband genom orden ”teckningarna” och Köpenhamn, vilket är en koppling som förutsätter läsarens förförståelse.

Punkterna mellan de två satserna markerar, liksom kommatering med en punkt i vanlig skriven arabiska, ”en längre paus” (Dahlgren, 2005: 6). Då det inte finns någon ”allmängiltig normering” (Ibid.) för interpunktion i MSA kan man se olika tendenser i dess bruk. Det vanligaste skiljetecknet i MSA är kommat (Dahlgren, 2005: 5), vilket inte alls förekommer i någon av rubrikerna. Istället är det punkten som genomgående används för att skilja delar av rubriken åt, vid sidan av radbyte och konjunktionen *wa*. Punkten används inte vid rubrikens slut, såsom vid slutet av en vanlig sats/text, eftersom själva rubrikens natur (tryckt i större typsnitt än omkringliggande textmassa) gör att det är tydligt var den slutar utan interpunktion. Till skillnad från *wa* som samordnar två delar av satsen/rubriken, skiljer

punkten dem åt. Undersökningen fann att interpunktion aldrig användes som ensamt skiljetecken, utan ofta i kombination med konjunktionen *wa* (se även exempel 6 och 10):

8. *raygān wassaṭa ṣarafāta li-taṭajīli taḥrīri l-rahāṭni al-ṭamrīyyīna bi-ṭrāna li-yahzima munāfisahu kārtar .. wa gāndī ḥaḍḍarathu min zu ṣamāṭi duwali l-xalīji (al-quds al-ṣarabiyy, 080501)*

Reagan utsåg Arafat till medlare i friandet av den amerikanska gisslan i Iran för att beseгра sin rival Carter .. och Gandhi varnade honom för Gulf-ledarna.

I exemplet ovan är de två satserna olika långa och har olika syntaktisk uppbyggnad. Den första är en verbalsats med ett åtta ord långt komplement, medan den andra satsen, även den en verbalsats, har ett komplement som enbart innehåller hälften så många ord. Obalansen dem emellan gör att satserna inte delats upp på två rader, vilket skulle skapat ett obalanserat estetiskt intryck. De två raderna är alltså lika långa och de två satserna skiljs åt av två punkter. För att markera dess samhörighet semantiskt används konjunktionen *wa*.

De två delarna av rubriken kan alltså bestå av två sammansatta verbalsatser som i exempel 6 och 7, eller en nominalfras sammankopplad med en verbalsats (Watson, 1999:171):

9. *ṭstijābatun ša ṭbiyyatun ḍa ṭifātun li-l-ṭḍrābi bi-ṭīdi l-mīlādi mubāraki // mudarra ṭātun wa quwātun taḥtallu al-šawāri ṣa wa taḥrusu ṣuwara l-raṭsi (al-quds al-ṣarabiyy, 080505)*

Svag folklig respons på strejken på Mubaraks födelsedag // beväpnade polisbilar och väpnade styrkor ockuperar gatorna och skyddar affischer på presidenten.

Rubriken kan även bestå av en verbalsats sammankopplad med en nominalsats:

10. *al-ḡāsu al-miṣriyyu yuṭamminu xamsa iḥṭiyāti ṭsrāṭla min al-kahrabāṭi .. wa ḡazzatu bilā wuqūdin (al-quds al-ṣarabiyy, 08053/4)*

Den egyptiska gasen tillgodoser en femtedel av Israels reserver av elektricitet... och Gaza-remsan är utan bränsle.

Det finns dock en skillnad mellan de rubriker som innehåller två (sammankopplade) satser med skilt semantiskt innehåll (se exempel 27 och 29) och de rubriker som innehåller två satser sammankopplade både med en konjunktion och med en semantisk länk. I det senare fallet utgör satserna tillsammans en enhet med nära relaterad innehåll och ofta med samma subjekt (se exempel 6). I följande rubrik, bestående av två verbalsatser (med framförställt subjekt) avskiljd med *wa* och radbyte, figurerar samma aktör som subjekt i både första och andra satsen:

11. *al-maliku ʿAbdullāhi yastaqbilu al-raʾīsa al-filīstīniyya // wa ʾOlmert wa al-Ṣāhilu al-ʾurduniyyu yunāqishāni al-mufāwāḍāta (al-ḥayāt, 080501)*

Kung Abdullah tar emot den palestinska presidenten // och Olmert och **den jordanska regenten** diskuterar förhandlingarna.

Rubriken består av två satser som båda har en enkel konstruktion: subjekt-verb-objekt, där de båda satserna är balanserade omfångsmässigt. Egennamnet ”Kung Abdullah” som bildar subjektet i den första satsen återkommer som en synonym, ”den jordanske regenten”, i andra satsens subjekt vilket länkar de två satserna semantiskt. Även andra satsens ”förhandlingarna” kan ses som en innehållsmässigt koppling då de syftar till förhandlingarna mellan Palestina och Israel, i vilka just Olmert och ”den palestinska presidenten” Abbas figurerar.

I nedanstående exempel återkommer första satsens subjekt som objekt i andra satsen, utsatt som ett affixerat pronomen på andra satsens verb:

12. *al-mu ʿAllimu yanfiyyu al-tafāwuḍa niyābatan ʿan ayyi ʿarafin fī lubnāni // wa al-ḥarīriyy yutahimmuhu bi-ʾqalbi l-ḥaqāʾiqi wa ʿazlin bariyyin” (al-ḥayāt, 080103)*

Al-Muallim vägrar förhandla som representant för någon libanesisk part // och Hariri anklagar **honom** för ”att ändra fakta och att isolera landet”.

I likhet med exempel 11 är de två satserna i ovanstående rubrik länkade semantiskt, då subjektet i första satsen Al-Muallim återkommer som objekt i andra satsen där han syns som ett pronomen på verbet ”anklagat”. Satserna står på varsin rad och är liknande i längd och syntaktisk uppbyggnad. I denna rubrik ser vi att de två satserna uttrycker två skilda aspekter av nyheten, eller kanske rentutav två skilda nyheter.

Till skillnad från ovanstående två exempel (ex. 11 och 12) innehåller följande rubrik satser som inte är sammanlänkade syntaktiskt utan enbart semantiskt:

13. *majlisu l-wuzarāʾi ʾal-riʾāsiyyi” yaftaḥu al-ṭarīqa li-intixābi sulaimāni // al-mu ʿāraḍatu tarfuḍu al-ʾiṣtirāfa bi-l-qarāri wa junblāt yuhājimu ʿawn (al-nahār, 071225)*

Den ”styrande” regeringen öppnar vägen för Suleimans val // Oppositionen vägrar godkänna beslutet och Junblat attackerar Aun.

Här markerar radbytet en ny sats som inte inleds med någon konjunktion. Kopplingen mellan rubrikens första och andra sats finner vi i ”beslutet” som refererar tillbaka till hela den första satsen. Därpå markerar konjunktionen *wa* att en ny sats följer. Mårdh kallar denna struktur för ”headlines with more than one free structure” (1980: 90), där de två (eller fler) olika

strukturerna inte är delar av samma sats och inte heller sammanlänkade med konjunktioner, subjunktioner eller interpunktion (Ibid.). De två satserna förmedlar ”distinct and separable aspects” (Watson, 1999: 171) av rubriken och placeras enligt Watson nästan alltid på separata rader (Ibid.). I dessa fall skulle varje enskild del av rubriken kunna utgöra en egen rubrik. I ovanstående exempel fungerar rubrikerna främst som en slags sammanfattning av nyhetstextens innehållsrikaste delar, snarare än som en effektiv överskrift tänkt att fånga läsarens uppmärksamhet.

2.2.5 Verblösa rubriker

Förutom den enkla satsen med framförställt subjekt, och de komplexa sammansatta rubrikerna finns en tredje rubrikstruktur: den verblösa rubriken. Den komplexa karaktär hos de abstraktioner som skrivs om i mycket journalistik som handlar om politik och allierade områden leder till ”heavy nominalisation” (Holes, 1995: 261). Eftersom rubriker för det mesta presenterar ämnet på ett så koncist sätt som möjligt används ofta en enkel konstruktionen där ”the essential information is put baldly” (Holes, 1995: 265) i en verblös nominalsats. Den verblösa satsen används då både subjektet och predikatet är viktiga för att förmedla informationen i rubriken, men inte den verbala handlingen (Watson, 1999: 169). Verbet kan helt enkelt uteslutas ur satsen i favör för agenten och dess predikat då dessa på ett fullgott sätt förmedlar rubrikens bakomliggande information. Enligt Givón utgör verbet den semantiska kärnan i en proposition och alltså i en sats (2001: 69), men då verbet försvinner måste en annan satsdel förmedla samma semantiska innebörd. Enligt Fowler är nominalisering och användandet av nomen istället för verbalhandlingar ”endemic” (1991: 79), speciellt i officiella, byråkratiska och formella diskursstilar. Han kallar nominalisering för en radikal syntaktisk transformering av en sats, då mycket information går förlorad i en avledd nominalisering, jämfört med en fullständig sats där man finner subjekt, objekt, tidsindikation, och/eller modalitetsindikation (1991: 80). Watson menar att verblösa rubriker kan vara uppbyggda antingen som bestående av nominalsatser eller nominalfraser, och att de är ett resultat antingen av nominalisering av verbet, eller av ett utelämnande av verbet (1999: 167). Detta kan vi se i följande exempel:

14. *ištibākātun bayna anṣāri li-l-mu ṣāraḍati wa al-muwālāti fi beirūt* (www.aljazeera.net 080213)

Strider mellan oppositionsanhängarna och al-Muwala (de regeringstrogn) i Beirut.

15. *wisāṭatun lafrīqiyyatun bayna al-sūdāni wa tšādi wa taḥḍīrun min ṣamalīyātin ḥantiqāmiyyatin* (www.aljazeera.net 080519)

Afrikansk **medling** mellan Sudan och Tchad och **varningar** för hämndaktioner.

Den inledande nominalfrasen i exempel 14 (*ištibākātun*: ”strider”) är *masḍar*-formen av VIII-verbet *ištabāka* med betydelsen ”att bli invecklad, inblandad i”. Här har verbalhandlingen nominaliserats, vilket kan ha effekten av att distansera rubriken från själva händelsen (Danuta, 1998: 27) eftersom verbet då det transformeras till ett nomen tappas sitt subjekt. Watson gör en skillnad mellan rubriker som består av enbart en nominalfras, och rubriker som är en nominalsats med subjekt och predikat. Skillnaden mellan nominalfrasrubriker och den verblösa nominalsatsrubriken är att verbalhandlingen inte alltid försvinner helt ur NP-rubriken, utan finns kvar i form av ett nominaliserat verb, som i exempel 14 ovan och exempel 18-21 nedan. Verbalhandlingen som ligger bakom NP-rubriken är tillsammans med subjektet/agenten ”crucial” (Watson, 1999: 167) för att förmedla informationen, och finns därför med i form av t.ex. ett verbalnomen (*masḍar*). I nominalsatsen är det däremot subjektet och dess predikat som är viktiga för rubrikens information och inte verbet, vilket utelämnas och gör rubriken till en nominalsats. Denna skillnad syns i en jämförelse mellan följande rubriker:

16. *dabābatu l-ḥilālī ḥaṣārūn āxara ṣalā sukāni ǧazzati* (www.aljazeera.net 080303)

Ockupationens stridsvagnar (är) ytterligare en belägring för Gazas invånare.

17. *ǧazzatu ṣalā ḥāfati ḥarbin ahliyyatin wa muxāwifin min tawassu fi l-ḥitātī ḥilā al-ḥifati (al-quds al-ṣarabiyy, 070613)*

Gaza på gränsen till inbördeskrig och farhågor finns för att (de interna) striderna utvidgas ända till västbanken.

18. *tarāju ḥu ḥiddati l-ḥitākāti fi miṭṭaqati abīyyi al-sudāniyyati* (www.bbcarabic.com 080520)

Nedgång av våldsamheten i striderna i det sudanska området Abi.

Första rubriken består av en nominalsats där ”ockupationens stridsvagnar” bildar subjekt och ”ytterligare en belägring för Gazas invånare” predikat i satsen. Det finns ingen bakomliggande verbalhandling som uttrycks i rubriken som alltså är helt nominal. Nominalsatsrubriken kan även bestå av två nominalsatser med två skilda subjekt, som i exempel 17. Här tar subjektet ”Gaza” predikatet ”på gränsen till inbördeskrig”. Sedan följer, efter konjunktionen *wa* ytterligare ett subjekt: ”farhågor” med predikatet ”för att striderna

utvidgas ända till västbanken”. Liksom i exempel 16 finns det ingen verbalhandling bakom denna rubrik. I exempel 18 finns däremot en verbalhandling uttryckt som ett nominaliserat verb i satsen. *tarāju šu* – ”tillbakagången/minskandet” är *masdar*-formen av form VI-verb *tarāja ša* med betydelsen ”att minska/gå tillbaka/gå ned”. Då verbalhandlingen finns med som ett nominaliserat verb konstrueras rubriken ofta efter mönstret *masdar*-preposition-komplement, som i följande rubriker:

19. *muwājahatun ḥawla šabakati itti-šālāti ḥizbi l-lāhi fī lubnān* (www.bbcarabic.com 080506).

Konfrontation om Hisbollahs kommunikationsnätverk i Libanon.

20. *mubāḥatūn “šalā marāḥilin” bayna sūrīati wa ḥsrā ḥli* (*al-šarq al-ḥawsaṭ*, 080428)

Förhandlingar ”i steg/faser” mellan Syrien och Israel.

21. *al-taṣṭīqu šalā ḥ dāmi šalī al-kīmāwiyyi* (www.bbcarabic.com 080229)

Bekräftelsen av Kemiske Alis avrättning.

masdar-formerna i ovanstående exempel är från form III-verbet *wājaha*, form III-verbet *bāḥaṭa* och form II-verbet *šaddaqa*. Här ser vi att verbalhandlingen finns kvar i rubriken i form av det nominaliserade verbet. Verbalnomenet tjänar även in utrymme i rubriken då det uttrycker verbets bakomliggande händelse utan att behöva precisera vem som är subjekt/agent till denna händelse. De tre ovanstående exemplen är alla korta nominalfraser som semantiskt förmedlar en verbalhandling.

De verblösa rubrikerna består inte alltid utan en enkel sats/nominalfras utan de kan också bestå av flera led, som i följande exempel:

22. *sab šatu šuhadā ḥn baynihim ḥummun wa ḥarba šatun min ḥatfālihā bi-qaṣfin ḥsrā ḥliyyin šalā manzilihim fī bayti Hanūni* (*al-ḥayāt*, 080429)

Sju offer, bland dem en mor och fyra av hennes barn vid israelisk bombning av deras hem i Bayt Hanoun.

Denna rubrik är liksom exempel 19, 20 och 21 en nominalfras där verbalhandlingen har nominaliserats i form av ett *masdar*: *qaṣfin* – ”bombning”. Det är dock inte verbet och dess innebörd som står i fokus i rubriken utan offren för bombningen, vilka inleder satsen och även utgör fokus. Inte heller verbalhandlingens subjekt står i fokus då läsaren först i verbalnomenets bestämning (”Israelisk”) får reda på vem som ligger bakom ”bombningen”. Även de verblösa rubrikerna kan således vara sammansatta.

2.3 Semantik och vokabulär

2.3.1 Semantik

Bakom varje rubrik finns ett propositionellt innehåll som kan uttryckas på olika sätt. Vilken form rubriken får är alltså ett stilistiskt val och rubrikerna är inte enbart en nyhetssammanfattning utan även en del av en nyhetsretorik vars funktion är att ”attract the reader” (Bell, 1991: 189). Eftersom rubriker inte bara måste sammanfatta nyhetens viktigaste delar på ett begränsat utrymme, utan även fånga läsarens intresse används ofta olika retoriska grepp såsom allitteration, ordlekar (Bell, 1991: 189), homofoner, rim och tvetydigheter (Danuta, 1998: 32). Då verbet oftast bildar semantisk kärna i en sats är det naturligt att denna ordgrupp används för att förmedla rubrikernas olika budskap. Den lexikala kategorin verb har en inneboende semantisk koppling till olika situationstyper som processer, händelser, tillstånd, osv (Saeed, 2003: 119). En första indelning av verb i semantiska kategorier är grupperna dynamiska verb och statiska verb, där de förra beskriver händelser eller processer som har en avgränsad utsträckning på en tidsskala, medan de senare beskriver tillstånd, ofta utan någon klart definierad början eller slut. Då rubriker innehållsmässigt ofta relaterar nyheter som handlar om händelser är det naturligt att den typ av verb som återfinns mest frekvent i undersökningen är dynamiska. Typiska nyhetsverb kan vara sådana som Dahlgren benämner ”processer” (2005: 250) och ”aktioner” (Ibid.). Båda verbtyper är dynamiska men skillnaden mellan dem semantiskt/syntaktiskt är att aktionerna ofta är transitiva och processerna intransitiva. Det begränsade utrymmet borde då tala för att processverb används oftare, då de inte tar ett objekt. Detta är emellertid inte fallet då de flesta arabiska rubrikerna i undersökningen är transitiva eller bitransitiva (se även exempel 1-13):

23. *ġsrā ġlu turfu ġlu ġarġa ġamāsi bi-l-tahdiyyati* (www.bbcarabic.com, 080425)

Israel **avvisar** Hamas förslag om ”tahdia” (eldupphör).

24. *ġizbu l-lāhi yuttahimu ġsrā ġla bi-ġġtġyāli muġaniyyati*. (www.bbcarabic.com, 080213)

Hisbollah **anklagar** Israel **för** mordet på Moghania.

Politik är ett av de ämnen som utgör en substantiell del av tidningars rapportering och Fowler menar att de ”rely heavily on verbal actions and verbal processes for their operation” (1991: 74), med händelser som debatter, förhandlingar, officiella uttalanden, procedurer och domslut (Ibid.). Då verbet beskriver en förändring av ett tillstånd skriver

Watson att det ofta skrivs i perfekt (1999: 175), vilket kan förklara varför denna verbform är så ovanligt i rubriker: händelsen bakom rubriken är ofta process/aktion snarare än ett tillstånd. Det nominaliserade verbet (*masdar*-formen) är ett nomen som semantiskt anger den handling som avses med det motsvarande verbet (Ryding, 2005: 75). Innebörden hos ett verbalnomen är ofta abstrakt, men några av dem har en specifik, konkret referens (Ibid.).

2.3.2 Vokabulär

Vokabulären som återfinns i tidningsrubriker speglar syftet med denna språkliga genre och typiska rubrikord bör vara "short, attention-getting and effective" (Danuta, 1998: 16). Pettersson menar att dagstidningsrubriker "bör innehålla aktivitetsord" (2003: 58) samt vara "slagkraftiga" (Ibid.), och ord med starka konnotationer föredras (sådana ord som "carry an emotional loading beyond their literal meaning" [Danuta, 1998: 18]). Eftersom många nyheter i en tidning hämtas från externa nyhetsbyråer kan rubriken vara ett sätt för tidningen att sätta sin egen prägel på "what is otherwise a mass-produced product" (Bell, 1991: 186). Lexikala ord är mer användbara än grammatiska ord p.g.a. rubrikens begränsade utrymme (Danuta, 1998: 19) – rubrikens längd bestäms ju enligt sidlayoutens begränsningar (Bell, 1991: 186).

Att känslomässigt laddade ord används oftare än neutrala ord kan vi se i exempel 28 där vi finner ordet *majzaratun* med betydelsen "massaker, slakt", vilket ytterligare byggs ut med bestämningen *rahibatun* – "fruktansvärd". I detta exempel markeras även det starka ordvalet med citationstecken, vilket även sker i exempel 5: Gazas invånare "stormade" Egypten – vilket ytterligare understryker verbets starka innebörd. I exempel 21 utgörs rubriken av en kort nominalfras där både ordet "bekräftelsen" och ordet "avrättning" innehar starka konnotationer. Att rubriken är så kortfattad stärker ytterligare effekten av rubrikens ordval och uttalandet uppfattas som slutgiltigt. Alla tre verb i exempel 6 har en stark innebörd: Libanons läger "hotar" med uppror och de "hånar" politikerna, samtidigt som flyktingarna "flyr".

Ett stilistiskt grepp för att fånga läsarens uppmärksamhet är att använda sig av kontraster. Att sätta två antiteser i samma rubrik skapar en motsättning som är effektfull:

25. *taškīlun ʾasrā ʾilīyyun fi al-tahdiyyati wa ḥamāsu taštariḡu inhā ʾl-ḥaṣāri* (www.aljazeera.net 080425)

Israelisk formation i "al-tahdia" (eldupphör) och **Hamas** sätter som villkor slut på blockaden.

26. *bākistānu tunfizu banāzīr būtū // "al-qā ūdatu": al-iḥtiyāṭu al-ḷamīrikiyyu al-ḷaḡlā (al-naḥār, 071228)*

Pakistan gör slut på **Benazir Butto** // "**Al-Qaida**": främsta amerikanska tillgången.

I ovanstående exempel ställs Israel mot Hamas i första rubriken, och Benazir Bhutto mot al-Qaida i den andra. Då den palestinska israelfientliga organisationen Hamas används tillsammans med Israel i rubriken (se även exempel 23) skapar det en kontrast som fångar läsarens uppmärksamhet. I exempel 25 kan man även uppmärksamma att Israel förekommer i en nominalfras medan Hamas är subjekt i en verbfras där verbet *taštariṭu* ytterligare förstärker motsättningen mellan de två med innebörden "sätta som villkor". Även i exempel 26 fångar antiteserna Benazir Bhutto och al-Qaida läsarens uppmärksamhet, då den förra med sin politik i Pakistan försökte bekämpa organisationer som just al-Qaida, och i exempel 24 ställs Hisbollah mot Israel i en rubrik där motsättningen dem emellan ytterligare förstärks genom verbet "anklaga".

Ett framstående karaktärsdrag hos media-arabiskan är enligt Ashtiany "its use of variation" (1993: 23), ett drag som är sammankopplat med det faktum att media-arabiskan till stor del är beroende av synonymer (Ibid.). De synonymer som hittades i de undersökta rubrikerna är ofta egennamn som byts ut mot en titel eller en nominalfras, som i exempel 9, 11, 28 (jordanske regenten/kung Abdullah, Mubarak/presidenten, Nahr al-barid/lägret), eller ett egennamn som blir ett pronomen som i exempel 8 och 12 (Al-Muallim/honom, Reagan/honom).

Danuta skriver att ett sätt att göra rubriken minnesvärd är att använda sig av läsarens "awareness of sound" (1998: 18), vilket representerar en fonologisk aspekt som kanske märks tydligare i tabloidrubriker. I nyhetsrubriker ligger fokus på snabb, ekonomisk och tydlig kommunikation (Holes, 1995: 268) snarare än hänsyn till "the aesthetic sensibilities of the reader" (Ibid.). I samtliga rubriker som undersöktes var de lexikala orden – verb, substantiv, adjektiv, adverb – fler än de grammatiska (prepositioner, konjunktioner osv). Danuta skriver att utelämnandet av grammatiska ord ofta leder till tvetydighet då många lexikala ords innebörd är avhängig på vilka grammatiska ord som styr det (1998: 19). Detta stämmer inte lika bra på arabiskan som på engelskan (som Danuta refererar till), då arabiskan har andra konstruktioner som tillåter utelämnandet av vissa syntaktiska element, utan att satsen för den delen blir ogrammatisk, eller tvetydig.

2.3.3 Citationstecken

Citationstecken är till en viss del en typografisk aspekt av tidningsrubrikerna, men de används för att markera särskilda ordval eller fraser. I likhet med Watsons artikel har undersökningen funnit att citationstecken används bl.a. för ”foreignisms, for certain metaphors /.../, for colloquialisms, for titles and names” (1999: 173).

27. *iṣṭbākātu nahri al-bāridi tantaqilu li-Ṣayni l-ḥalwati # wa "fataḥu l-islām" tuhaddidu bi-ḍarbi "l-yūnīfil"* (al-quds al-Ṣarabiyy, 070604)

Konflikter i Nahr al-barid flyttas till Ayn al-halwa # och ”Fatah al-islam” hotar med att bomba ”UNIFIL”.

I exempel 27 används citationstecknen för att markera namnet ”Fatah al-islam”, ett namn som torde vara känt för den arabiska läsaren, men som skrivs inom citationstecken för att markera att det handlar om just organisationen med detta namn och inte något annat. Även organisationen al-Qaida i exempel 26 skrivs inom citationstecken för att markeras som egennamn. Också namnet på organisationen United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL) i exempel 27 skrivs inom citationstecken för att markera att det handlar om ett egennamn (ett anagram som bildar namnet på en organisation). Då det arabiska alfabetet inte tillåter åtskillnad mellan gemener och versaler är det inte möjligt att markera egennamn med inledande versal, eller att skriva ut anagram (som UNIFIL) med enbart versaler, såsom i det latinska alfabetet och på engelska/svenska. Ett sätt att markera att det handlar om egennamn är därför att använda citationstecken, vilket vi även kan se i exempel 28. Bruket att ange egennamn med citationstecken skiftar dock från rubrik till rubrik vilket vi kan se i en jämförelse mellan exempel 6, 27 och 28 (hämtade från samma tidning) där flyktinglägret ”Nahr al-barid” i de två första exemplen inte markeras med citationstecken, såsom det gör i exempel 31.

I följande exempel (ex. 28) utgör ordet inom citationstecken snarare en slags hyperbol där citationstecknen signalerar att tidningen är medveten om överdriften men väljer detta ordval för effektens skull. Detta kan ses som ett exempel på då citationstecken används för att markera en metafor (Watson:1999: 173).

28. *maqtalu 19 bi-mu Ṣāraki ḍārīati fī "nahri l-bāridi" # wa taḥḍīrātun min "majzaratin rahībatin" fī al-muxayyami* (al-quds al-Ṣarabiyy, 070602/3)

19 döda i våldsamma strider vid ”Nahr al-barid” # och varningar för ”fruktansvärd massaker” i lägret.

29. "al-xiyāru al-miṣriyyu" ya ḥūdu mujaddadan Ṣabr mu Ṣabri rafaḥi wa ḥisrā ḥilu turawwiju li-"fakki l-irtibāṭi ma ḥa qiṭā ḥi ḡazzati". (al-ḥayāt, 080125)

"Det egyptiska alternativet" återvänder på nytt genom gränsövergången Rafah och Israel propagerar för att "bryta kontakten med Gaza-remsan".

I exempel 28 påträffas en metaforisk användning markerat med citationstecken, här i frasen "fruktansvärd massaker". Ordet *majzaratun* stammar från verbet/roten med betydelsen "slakta, massakrera" med dess konnotationer till en rå, brutal död. I exempel 5 är det verbet *iqtaḥama* med innebörden "invadera, storma, bryta in" som står inom citationstecken. Verbets starka innebörd och dess semantiska koppling till väpnade styrkor och invasioner har fått rubriksättaren att markera dess metaforiska avsikt med just citationstecken. Watson skriver även att rubriksättaren/reportern kan använda citationstecken då han/hon inte vill ta fullt ansvar för något i rubriken (1999: 173), vilket vi möjligtvis kan se i exempel 13, 20, 28, 29 och 31. Här anger citationstecknen snarare ett slags uttryck som kanske inte är direkt vedertaget: den "styrande" regeringen, "i faser", "det egyptiska alternativet" (vilket syftar på Israels idé att låta Gaza-remsan bli ett egyptiskt område igen, såsom det var under en period 1948-1967) osv.

Citationstecken används inte i rubrikerna för att markera direktcitat, detta görs istället med kolon, som i följande exempel:

30. *al-tayyāru al-ṣadriyyu li-l-ṣarq al-ḥawsaṭ: ḥirānu tabīḥu al-ṣilāḥa li-man yaṣṭarīhu* (al-ṣarq al-ḥawsaṭ, 080501)

Sadrs rörelse till *al-ṣarq al-ḥawsaṭ*: Iran säljer vapen till den som köper.

31. *Sārḳūzī yu ṣalliḳu ittiṣālātahu .. wa dimaṣq taruddu: lam nattaḥiqu ṣalā "ḍaḡṭi ḥaṣḍiqā ḥinā" bilubnāni* (al-ṣarq al-ḥawsaṭ, 071231)

Sarkozy skjuter upp sina samtal .. och Damaskus svarar: vi gick inte med på "att pressa våra vänner" i Libanon.

32. *ḥamāsu: lā nufakkiru fī badāḥli iḍā ittaḥaḳat sūrīatu wa ḥisrā ḥilu* (al-ṣarq al-ḥawsaṭ, 080430).

Hamas: vi överväger inte alternativ om Syrien och Israel kommer överens.

I exempel 30 inleds rubriken med en prepositionsfras där läsaren får information om vem som erbjuder informationen ("Sadrs rörelse") och vem som tar emot den (tidningen *al-ṣarq al-ḥawsaṭ*), sedan följer efter ett kolon en fullständig sats. I nästa rubrik finner vi citatet i rubrikens sista del. Rubriken inleds med en enkel sats som sedan följs av interpunktion och konjunktionen *wa*. Citatet bildar sedan objekt i den följande satsen där Damaskus är subjekt

till verbet ”svarar”. Själva citatet är även det en fullständig sats.

2.4 Typografi

2.4.1 Allmänt om typografi

En annan aspekt av tidningsrubrikerna vid sidan av den syntaktiska och semantiska är det estetiska intrycket. Vid analysen av tidningsrubrikerna har undersökningen även tagit hänsyn till deras visuella funktion. En viktig uppgift hos rubrikerna är att fånga läsarens intresse, men de måste även kunna ”vägleda läsaren” (Heine, 2005: 84). Rubrikens visuella framställning visar även ”its relative importance” (Danuta, 1998: 14) där stora rubriker i fetstil ofta beskriver de viktigaste händelserna. Att fånga läsarens intresse kan alltså göras genom att ”set the headline in large type” (Mårdh, 1980: 16), och ofta bedöms nyhetsvärdet utifrån hur stor rubriken är på tidningens sida. Heine skriver att ”rubrikernas storlek följer en hierarkisk ordning som visar deras olika betydelse” (Ibid.) och även att det i tidningsrubriker är ”kontrasterna som räknas” (2005: 94), vilka skapas genom ”form, typgrad, typvikt och ljusrum” (Ibid.) (se punkt 2.4.2 nedan). Med typgrad avses storleken på bokstäverna (eg. ”det utrymme som behövs för versalerna och de gemena bokstävernas upp- och nedstaplar” [Heine, 2006:55]), typvikt handlar om bokstävernas ”olika fethet” (Heine, 2006:14) och ljusrummet avser det utrymme som består av otryckt yta, dvs avstånd mellan rader, text etc (Heine, 2006:312). Enligt Fowler innefattar typografiska medel allt som kan användas för att bryta den enformighet och gråhet man kan hitta i den traditionella publikationen (1991: 62). Han tar upp att tabloidtidningar ofta använder olika slags typsnitt på samma sida, och att ”the middle-class papers” (Ibid.) använder sig av punkter och bindestreck för att bryta av meningar och ”trail off reflectively at pregnant points” (Ibid.), ett fenomen som kanske är mer symptomatiskt för tabloiden.

Det måste i förhållandet mellan funktion och typografi finnas en balans mellan läsbarhet och komplexitet (Mårdh, 1980: 87). För att uppnå hög läsbarhet måste rubriken vara tillräckligt kort för att kunna läsas snabbt, samtidigt som den är tillräckligt lång för att förmedla intressanta fakta på ett sånt sätt att orden ”make sense” (Ibid.). Mårdh talar om free-stylerubriker där ordalydelsen/formuleringen bestämmer layouten, och rubriker i nyhetsstil vilka sätts i enlighet med särskilda typografiska regler (1980: 39). En fristående centrerad rubrik uppfattas enligt Heine som mer betydelsefull än fristående rubriker som är höger- eller vänsterställda (2005: 5).

2.4.2 Typografi i dagstidningarna

Vid rubriksättning måste det ske en avvägning mellan uttrycksfullhet och slagfärdighet. Utrymmet som rubriken får ta på sidan i en dagstidning bestäms nästan alltid av sidans layout, vilket även påverkar och begränsar teckenstorleken (Danuta, 1998: 13). De tryckta tidningar som utgör material till denna undersökning har alla formatet A2 (420 mm × 594 mm), det s.k. fullformatet, vilket är det största formatet en tidning kan ha (jfr. DN:s tidigare format, innan de bytte till det s.k. tabloidformatet). Storleken på tidningarna innebär att förstasidan ofta innehåller mer än *en* stor nyhet, och därmed mer än en rubrik, men det är ofta tydligt vilken nyhet som är huvudnyheten om man tittar på rubriksättningen (ofta i samspel med bilder). Här kan en jämförelse mellan papperstidningarna och nättidningarna förklara skillnaden mellan rubrikernas layout i de två. Då papperstidningarnas förstasida är en faktor som påverkar läsarens val att köpa tidningen speglar detta rubrikernas visuella framställning. De ska inte enbart dra läsarens uppmärksamhet till själva storyn utan även till själva tidningen (Danuta, 1998: 13). De behöver fånga läsarens uppmärksamhet så pass att han/hon köper tidningen, vilket torde påverka vilken layout förstasidan och därmed rubrikerna får.

De olika dagstidningarna använder liknande teckensnitt ("ett komplett sett av typer med samma namn" [Heine, 2006:14]), medan typgraden varierar mellan de olika rubrikerna. Undersökningen fann inget mönster i hur typgraderna såg ut för de olika tidningarna, utan det skiftade både mellan tidningarna och mellan rubrikerna (se bilaga 1, 2 och 3). Typvikten, liksom ljusrummet, växlade även både mellan tidningarna och mellan rubrikerna (se alla bilagor).

2.4.3 Typografi på internetsidorna

Precis som på de tryckta tidningarnas förstasida måste internetsidornas förstasida presentera nyheterna på ett sätt som attraherar läsaren. Webbdesigner möter dock andra krav vid skapandet av layouten, och han/hon måste vara medveten om balansen mellan "navigation, graphic art and information display" (Xigen Li, 2006: 66). Då de två internetsidor som utgör källor för denna undersökning inte enbart är nättidningar utan erbjuder fler tjänster och mer information än nyhetsförmedling, medför detta att deras layout ser ganska annorlunda ut jämfört med dagstidningarna. Dagstidningarna har en tydlig layout där bilder och text samsas på ett begränsat utrymme, däremot kan vi se att www.aljazeera.net förstasida presenterar nyheterna i en spalt med en liten bild bredvid (se bilaga 4). Det är först då läsaren klickar sig

vidare till en länkad nyhet som det kommer upp en sida som liknar tidningarnas: en nyhetsartikel med stor bild med bildtext och samma rubrik i större typsnitt (se bilaga 5). På www.bbcarabic.com kan man på förstasidan se en layout som mer liknar papperstidningarna där huvudnyheten presenteras med en större bild och en rubrik i större typsnitt i jämförelse med sidans resterande rubriker/nyheter (se bilaga 6). Länken som sedan öppnas presenterar nyhetstexten med ännu en liten bild (se bilaga 7), vilket kan kontrasteras mot www.aljazeera.net där nyhetslänken visar en mycket större bild.

Nättidningar har en stor fördel gentemot de tryckta medierna eftersom det på internet finns ett obegränsat utrymme för nyheterna. En nyhetstext i en nättidning begränsas inte av sidlayout på samma vis som i en tryckt dagstidning. Nättidningarna har även en fördel då World Wide Web är ”excellent for displaying colorful graphics” (Li, 2006: 34). Även om just rubriksättningen rent typografiskt liknar dagstidningarna skiljer sig dess omgivning ganska mycket från de tryckta medierna, med internetsidans bilder och sidan logotyp i färg.

2.4.4 Gemensamma typografiska aspekter

Många av de rubriker som undersöktes föregicks av en slags introduktion: en eller flera meningar som inleder huvudrubriken, tryckta i mindre storlek (se bilaga 8). Dessa fungerar som en slags överrubrik och informationen som återfinns i dessa överrubriker är inte nödvändiga för att förstå huvudrubriken, men ger en kort sammanfattning av bakgrunden till den. Detta är ett fenomen som påträffades enbart i tidningsrubrikerna med undantag för någon rubrik från internetsidorna. I t.ex. tidningen *al-ḥayāt* återfanns dessa överrubriker, men även underrubriker liknande de i västerländsk media kan ses under huvudrubriken, satta i mindre typsnitt i vissa rubriker. I vissa artiklar finns både över- och underrubrik som ramar in huvudrubriken, satt i störst typsnitt (se bilaga 9). Heine skriver att ”skillnaderna i grad, vikt och layout” (2006: 86) tydligt ska visa ”rubrikernas olika betydelse” (Ibid.), vilket vi kan se i bilaga 8. I bilaga 3 är denna skillnad dock mindre och gränsen mellan huvudrubrik och överrubrik blir otydligare. Då siffror används i rubrikerna har de olika tidningarna olika tillvägagångssätt. *al-naḥār* använder europeiska siffror medan *al-quds* och *al-ḥayāt* skriver ut talet med bokstäver (se bilaga 10 och 11). Även www.bbcarabic.com använder sig av bokstäver då de skriver tal (se bilaga 12), medan www.aljazeera.net använder sig av europeiska siffror (se bilaga 13).

3. Diskussion

3.1 Resultat

Undersökningen visar att de syntaktiska konstruktioner som används är avhängiga på vilken del av rubriken (eller snarare händelsen/nyheten bakom rubriken) som anses vara viktigast att förmedla. Det kan handla om nyheter där själva händelsen står i fokus, men inte aktörerna inblandade i händelsen. Vid en annan händelse kan det vara tvärtom: aktionen hamnar i bakgrunden då de inblandade agenterna anses vara rubrikens kärna. Vid detta avseende påträffades ingen skillnad mellan rubrikerna från dagstidningarna och internetrubrikerna.

Då både verbalhändelsen och satsens agent anses avgörande för att förmedla rubrikens information används konstruktionen nominalfras-verb-komplement. Nominalfrasen kan vara obestämd eller bestämd och eventuellt utbyggd med bestämningar såsom adjektiv, eller bestå av en *iḍāfa*. Egennamn bildar ofta subjekt i dessa rubriker (se exempel 1 och 3). Komplementet kan se ut på många olika sätt och bestå av nominalfraser i sin tur uppbyggda av verbalnomen, *iḍāfa*, verbalsatser. Verbet i satsen är med mycket få undantag (se nedan Watson) ett p-stamverb, alltså ett verb i imperfekt. Imperfektverbet signalerar samtidighet och förmedlar nyhetens aktualitet, medan indikativ som modus är symptomatiskt för den raka deklarativa satsen.

Watson tar även upp andra konstruktioner, som t.ex. perfekt-användning och verbalsatser (satser som inleds med ett verb), vilka undersökningen inte funnit exempel på, men som skulle kunna hittats om materialet varit mer omfattande. Hon kallar dessa konstruktioner för undantag och menar att perfektverb bl.a. används då händelsen som beskrivs i rubriken är punktuell, fortsätter ha effekt på nuet eller om händelsens *resultat* fortfarande har effekt på nuet (1999: 173). I rubrikerna som undersöktes användes enbart p-stamverb i de fall där rubriken innehöll ett verb, med endast ett undantag (exempel 8). I de fall då ett s-stamverb används i en rubrik har verbet inget nyhetsförmedlande värde utan ger snarare ett generellt, sammanfattande konstaterande om en händelse som sedan diskuteras på djupet i texten, istället för att rapporteras som en nyhet (Holes, 1995: 265). De rubriker som innehöll p-stamverb återfinns inte enligt Holes på tidningens förstasida ("significantly" [Ibid.]), utan längre in i tidningen. Perfektanvändning används t.ex. enligt Watson då rubriken handlar om statistik (1999: 174). Den enda rubrik med s-stamverb som undersöktes beskrev en nyhet som hände för flera år sedan men som först nu uppdagats (exempel 8). Andra tempusformer, som uttrycks t.ex. med användning av hjälpverb (*kāna*) har inte återfunnits i

någon rubrik. Anledningen till detta kan vara att den sammansatta verbsats blir för komplex och konstruktionen för lång för en tidningsrubrik på en förstasida, och även att förstasidesrubrikerna ofta förmedlar nyheter, vilka per definition är aktuella händelser.

Verbalsatser utan framförställt subjekt i rubriker är ännu ovanligare än satser med perfektverb, och används enligt Watson antingen då verbet saknar ett subjekt som skulle kunna ta den inledande positionen i satsen eller då verbet tar en negerande partikel (1999: 176). I undersökningen påträffades enbart enstaka rubriker med ett negerat verb och de var delar av citat (exempel 34 och 35) där verbalsatsen inte utgjorde hela rubriken utan snarare ett komplement till en sats med framförställt subjekt.

Undersökningen fann även att ordföljden och ordföljdsbyten är ett syntaktiskt grepp som används i rubrikerna. Då arabiskan är ett pragmatiskt och flexibelt språk ordföljdmässigt blir inte effekten av ett subjekt-verb-skifte att satsen blir ogrammatisk. Detta kan ofta vara fallet i tidningsrubriker på andra språk där ordföljdsbyten, utelämnandet av bestämd artikel, subjekt, pronomen m.m. skapar en ogrammatisk mening. Liksom i engelska rubriker där avsaknaden av vissa satsdelar gör att meningen sticker ut och skapar uppmärksamhet, blir effekten av ett ordföljdsbyte i arabiskan att rubriken sticker ut utan att meningen för den skall blivit ogrammatisk. Till skillnad från engelska rubriker kan man i arabiskan inte utelämnat bestämd artikel, konjunktioner, possessiva pronomen eller andra possessiva strukturer på grund av syntaktiska regler i arabiskan (Watson, 1999: 166), vilket leder till att de arabiska rubrikerna ofta är längre än de engelska (eller svenska) motsvarigheterna. Watson skriver att det ännu inte växt fram en ”specific newspaper syntax” (1999: 166) som skulle grammatikalisera olika språkliga konstruktioner i rubriker som vi kan se i rubriker på andra språk (t.ex engelska).

När det kommer till sammansatta rubriker verkar det inte finnas något vedertaget bruk för hur de konstrueras. Undersökningen fann exempel på där två nominalsatser i samma rubrik skiljs åt med punkter, radbyte eller konjunktioner. De två satser som utgör en och samma rubrik kan också vara helt olika syntaktiskt sett; undersökningen fann exempel på både verblösa satser i kombination med utbyggda verbsatser, enkla satser tillsammans med nominalsatser och även en verbsats sammankopplad med tre verblösa fraser. Interpunktionen ser även helt olika ut, både i jämförelse mellan de olika medierna och mellan olika rubriker från samma medium/media. Någon praxis för interpunktion i tidningsrubriker verkar alltså inte ha växt fram i tidningsarabiska.

I de fall där satsens agent är i fokus, men där verbalhändelsen inte är viktig, används strukturen verblös rubrik bestående av en nominalsats. I denna rubrik är både subjekt

och predikat nominala (alltså bestående av en nominalfras). Den verblösa rubriken är ofta kortare än rubrikerna med framförställt subjekt och liknar väl mest den typiska kortfattade rubriken. Koncishet verkar dock inte vara en aspekt som prioriteras i rubriksättning i arabiska tidningar och de är inte förkortade ”to the same degree as English headlines” (Watson, 1999: 166). Till skillnad från nyhetsrubriker på engelska eller svenska kan de arabiska dagstidningsrubrikerna vara långa satser med många bestämmningar, och ibland även flera satser i samma rubrik. De kortaste rubrikerna fanns på internet där det sällan förekom sammansatta rubriker, till skillnad från dagstidningarna. Undersökningen fann en stor skillnad mellan rubrikernas längd vid jämförelse mellan dagstidningarna och internetsidorna, där internetsidornas rubriker ofta var enkla satser, antingen verblösa eller enligt konstruktionen NP-verb-komp. Dagstidningarnas rubriker byggs däremot ut med flera bestämmningar, de kan ibland vara sammansatta rubriker bestående av flera satser, och ofta med en överrubrik som ytterligare utökar helhetsintrycket av rubriken.

Undersökningen fann att det i rubrikerna finns ett särskilt ordförråd med ord som återkommer och vissa semantiska konstruktioner som är vanligare än andra. Både Bell och Danuta har exempel från tabloidtidningar, varför många av deras slutsatser om tidningsrubriker kan vara missledande vid en analys av rubriker från mer nyhetsbaserade dagstidningar. Bell menar t.ex. att de vanliga retoriska medel som används i en rubrik förekommer ”especially in the popular press” (1991: 189). Många av de ord som används i rubriker ofta är typiska och sällan funna utanför denna slags text (Danuta, 1998: 16), något som kanske stämmer bättre in på de slags rubriker som man kan hitta i tabloidtidningar, snarare än de dagstidningar som undersöktes. För att kunna anpassa sin vokabulär till världspressens myntar media-arabiskan flera neologismer dagligen (Ashtiany, 1993: 54). Dessa är dock vanligare i själva artikeln än i rubrikerna, då de ofta kan vara svårförståeliga för läsaren, vilket kan vara en anledning till varför de inte påträffats i materialet för denna undersökning.

Båda internetsidorna uppdateras flera gånger dagligen vilket i fallet med www.aljazeera.net medför att den rubrik som då den inhämtades som material låg överst på sidan under dagen flyttas ned för att lämna plats åt en färskare nyhet. Vad detta har för inverkan på rubriksättningen är svårt att säga. Möjligtvis kan det betyda att rubrikerna som medel för att fånga läsarens uppmärksamhet blir viktigare då de står i konkurrens med fler rubriker. Intrycket av hemsidan www.aljazeera.net blir att de individuella nyheterna inte har någon inbördes hierarki.

De typografiska konventioner som påträffades i undersökningen av rubrikerna

var klassiska exempel på rubriksättning såsom Heine beskriver den. Rubriker i fetstil med stort typsnitt föredras och både typgraden och teckensnittet särskiljer rubriken från resten av textmassan på sidan. En jämförelse mellan dagstidningarnas och internetsidornas rubriker visade att rubrikerna rent typografiskt såg ganska lika ut. Däremot skiljde sig helhetsintrycket åt, men layouten var mer lik dagstidningarnas vid en jämförelse av själva artikeln som är länkad till rubriken på hemsidans förstasida. Då länken öppnas syns ett upplägg liknande en papperstidning, där bilden och rubriken samspelar på ett konventionellt sätt och där det även kan förekomma över- och/eller underrubriker såsom i dagstidningarnas rubriker. Typgrad och typsnitt hos dess överrubriker skiljde sig åt från rubrik till rubrik och från tidning till tidning.

3.2. Avslutning

Uppsatsens syfte var att undersöka och beskriva de språkliga och typografiska konventioner som återfinns i huvudrubriker på arabiska, vilket undersökningen till stor del lyckades med. De syntaktiska konstruktioner som undersökningen fokuserade på var nominalfrasen som framförställt subjekt, ordföljd och ordföljdsbyte, rubrikens verb, sammansatta rubriker och slutligen verblösa rubriker. De syntaktiska element som skulle kunna undersökas vidare är satsens komplement, i de fall ett sådant finns i rubriken. Det är oftast i komplementet vidare bestämningar hamnar, såsom plats- och tidsadverbial. Även en undersökning av de syntaktiska strukturerna i nyheternas över- och underrubriker skulle vara intressant. Också tidningsspråkets semantiska aspekt undersöktes, med fokus på verben i rubrikerna och rubrikernas vokabulär. Vid en större och grundligare undersökning av arabiska rubriker kan även en mer djupgående semantisk analys av rubrikernas vokabulär ge insikt om mönster i ordval och typer av ord. En annan semantisk aspekt som undersökningen inte tog hänsyn till är intertextualitet, något som kan vara svårt att upptäcka om man inte är väl insatt i språket och kulturen bakom detta.

Undersökningen gjorde ingen djupare jämförande studie av de olika medierna, inte heller undersöktes tidningsrubriker hämtade från någon annan sida än förstasidan, både från tidningarna och internetsidorna. Enligt Watson finns det dock en liten, om någon alls, skillnad mellan syntaxen i förstasides-rubriker och rubriker från tidningens insida (1999: 166). Då en huvudnyhet ofta beskriver en komplex händelse kan det tänkas att rubrikerna därför blir längre än vid en kort notis som behandlar något mindre komplext ämne och som placerats längre in i tidningen. En jämförelse av förstasidesrubriker och rubriker från

tidningars insida skulle kunna belysa eventuella skillnader/likheter. På vissa delar av undersökningens resultat finns bara exempel från en källa (t.ex. direktcitrat med kolon, se avsnitt 2.3.3), vilket kan ses som en anledning till att resultaten inte kan användas för att dra generella slutsatser om rubrikerna. Ett mer omfattande material och en grundligare undersökning av det skulle kunna stärka eller förkasta slutsatserna dragna från dessa exempel.

För att undersöka olika tidningars stil skulle man kunna göra en jämförelse mellan tidningarnas rapportering av samma nyhet. En kvalitativ undersökning i kombination med en kvantitativ sådan skulle kunna bidra till större insikt om de språkliga konstruktionerna i tidningsrubriker. Till exempel skulle avsnittet om semantik kunna breddas med en statistisk analys av lexikala versus grammatiska ord. En jämförande kvantitativ undersökning av lingvistisk komplexitet (satslängd) i dagstidningarna och på internetsidorna skulle också kunna belysa mönster hos de olika källorna. Rubrikerna som undersöktes stod inte heller som ensamma textinslag på förstasidan/internetsidan, utan de fungerar i förening med andra visuella aspekter av nyhetstexten, och speciellt med bilder (Danuta, 1998: 23). Bilderna ger en extra dimension åt rubrikerna, och i vissa fall är rubrikerna beroende av bilderna för att bli begripliga (Ibid.), vilket kan ske då det i rubriken finns någon deiktiskt referens (då referensen är beroende av kontexten för att bli begriplig). En undersökning av samspelet mellan bilder och rubriker skulle ge mer insikt om hur interaktionen dem emellan påverkar de språkliga konstruktionerna i rubrikerna.

Att nå en djupare förståelse för de underliggande lingvistiska mönster i tidningsrubriker är en ingång till att vidare undersöka mediaspråk ur andra perspektiv. Till exempel skulle en diskursanalys av rubrikerna visa hur semantiken som återfinns i tidningsspråket används för att förmedla olika perspektiv på en händelse/nyhet. Hur en nyhet konstrueras lingvistiskt påverkar hur läsaren uppfattar den, till exempel anser Hadenius att hur Irak-kriget uppfattades berodde mycket på hur nyheterna om det förmedlades i olika media (2003: 320). En förståelse för hur tidningsspråk används som ett redskap för att kommunicera olika åsikter och perspektiv bygger alltså på en insikt om hur detta språk ser ut. Denna uppsats skulle kunna ligga till grund för en mer omfattande undersökning av tidningsarabiska och även det arabiska språket i andra medier.

4. Litteraturförteckning

4.1 Primärkällor:

4.1.1 Dagstidningarna (förstasidan)

al-šarq al-ʔawsaʔ:

071231

080124

080428

080430

al-quds al-šarabiyy:

070523

070602/03

070604

080105

080503/04

080505

al-ḥayāt:

080103

080125

080429

080501

al-nahār:

071225

071228

4.1.2 Internetsidorna

www.aljazeera.net

080213:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/47CFEB04-CC94-4963-919E-5FB64500F7FC.htm>

080228:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/3CB131BB-19D7-4359-AE60-2DB02191E749.htm>

080303:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/95CDC0B7-94EB-44E4-BCFD-E060FB3E4731.htm>

080408:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/5C0CBF4E-5AB7-4C0B-AFCB-34EF64F0A737.htm>

080425:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/6F00473E-E27A-4D60-BE09-BAA0715637EB.htm>

080516:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/D69ADA1D-77D6-4FB0-8C79-1A7832BF2829.htm>

080519:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/739C4D5F-40A7-4B36-999E-75C82F61D4FB.htm>

080520:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/0712EF1B-8BDA-44E5-824C-388658A8E281.htm>

www.bbcarabic.com

080213:

http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/news/newsid_7242000/7242352.stm

080229:

http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/news/newsid_7270000/7270424.stm

080425:

http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/middle_east_news/newsid_7366000/7366322.stm

080506:

http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/world_news/newsid_7384000/7384885.stm

080514:

http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/middle_east_news/newsid_7399000/7399985.stm

080520:

http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/middle_east_news/newsid_7409000/7409817.stm

4.2 Sekundärkällor

Ashtiany, Julia, 1993 *Media Arabic*, Edinburgh University Press, Edinburgh/Exeter

Bell, Allan, 1991 *The Language of News Media*, Blackwell, Oxford

Dahlgren, Sven-Olof, 2005 *Arabisk högspråklig grammatik*, Anatole Media, Göteborg

Danuta, Reah, 1998 *The Language of Newspapers*, Routledge, London

Fowler, Roger, 1991 *Language in the News*, Routledge, London

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart, 2003 *Massmedier; en bok om press, radio & TV*, åttonde

- upplagan, Stockholm
- Heine, Arne, 2005 *Arne Heines bok om typografi*, Bild & Kultur, Askersund
- Holes, Clive, 1995 *Modern Arabic - Structures, Functions and Varieties*, Longman Publishing, New York
- Givón, Talmy, 2001 *Syntax vol I*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia
- Li, Xigen, 2006 “Graphic Use and Interconnectedness of Internet Newspapers: A Many-to-Many Communication Model” i *Internet Newspapers – The Making of a Mainstream Medium* ed. Xigen Li, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, New Jersey
- Mårdh, Ingrid, 1980 *Headlines - On the Grammar of English Front Page Headlines*, CWK Gleerup, Malmö
- Petterson, Rune, 2003 *Rubriker - bruk och missbruk*, Sellin & Partner Bok och Idé AB, Stockholm
- Ryding, Karin C, 2007 *A Reference Grammar of Modern Standard Arabic*, Cambridge University Press, Third Printing, Cambridge
- Saeed, John L, 2003 *Semantics*, Blackwell Publishing, Second Edition, Oxford
- Watson, Janet, 1999 “The Syntax of Arabic Headlines and News Summaries” i *Arabic Grammar and Linguistics* ed. Yasir Suleiman, Curzon Press, Surrey
- Wehr, Hans, 1980 *A Dictionary of Modern Written Arabic*, Librairie du Liban, Third Printing, Wiesbaden

www.bbcarabic.com:

http://news.bbc.co.uk/hi/arabic/about_us/newsid_3179000/3179073.stm

www.bbc.co.uk, a:

<http://www.bbc.co.uk/info/purpose/what.shtml>

www.aljazeera.net, a:

<http://www.aljazeera.net/NR/exeres/576AA80F-1369-4C1F-A0F4-541A1BE41283.htm>

5. Bilagor

1. *al-šarq al-ḥawsa* 080124

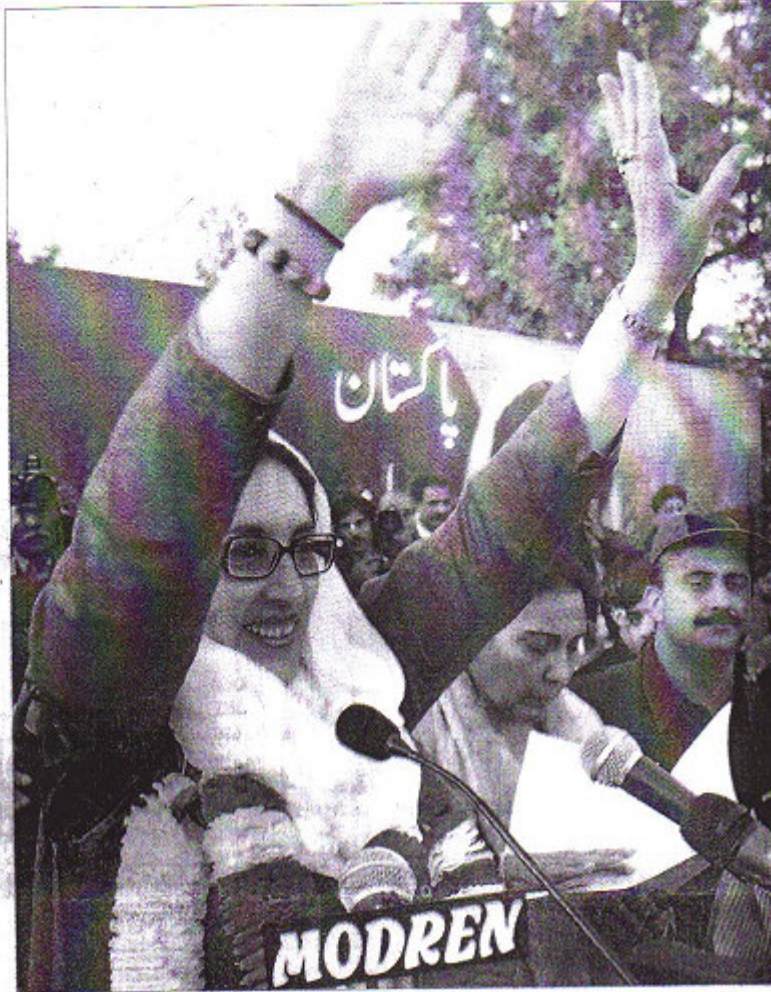
باكستان تنزف بنازير بوتو "القاعدة": الاحتياط الأميركي الأعلى

قبل 13 يوماً من موعد الانتخابات العامة في باكستان، وبعد نحو شهرين من مجوم انتخابي كبير استمدفها في 18 تشرين الأول، سقطت رئيسة الوزراء الباكستانية السابقة، الوجه الأبرز للمعارضة والمناهضة الشرسة للتعطُّف الإسلامي، ضحية رصاصات قاتلة فجر بعدها المهاجم نفسه، في روالبندي غير بعيد من المكان الذي شهد إعدام والدهما ذو الفقار علي بوتو عام 1979 والذي ورثت عنه الزعامة والصوت الملهج، لتنتهي في هذه المدينة حقبة في تاريخ باكستان وبغيب آخر وجوه سلالة سياسية معروفة.

"كل الأرض امتزت"، على ما روى الشاهد محمد حيدر بوجه بدت عليه الصدمة. فتح المهاجم النار أولاً، فأصاب بوتو في العنق والصدر لدى رقعها يدها لتحية انتصارها من داخل كوة سيارتها المصفحة المفتوحة وهي تفادر المكان. ثم فجر القنبلة التي كان يحملها.

وبغيب بنازير عن 54 سنة تكثر التساؤلات عن مستقبل ما تبقى من ديموقراطية في باكستان،

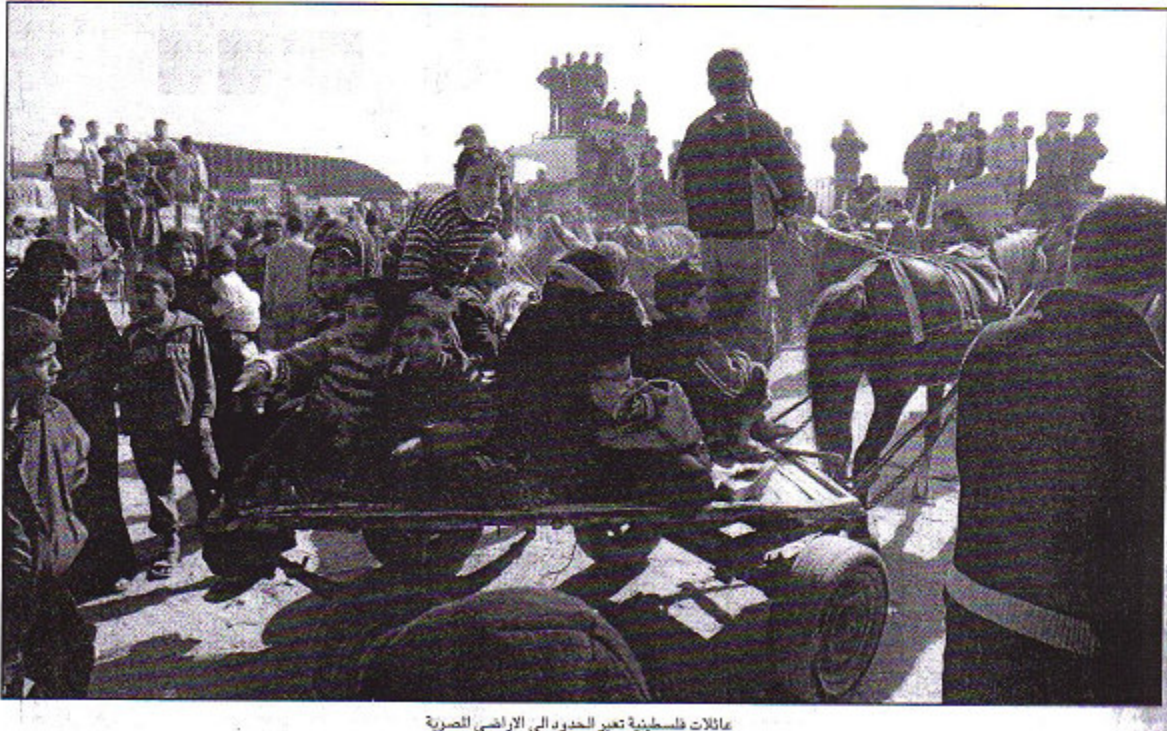
نهاريات
تلك السيدة الشكسيرة
عينك كيف لا تنفجران غصياً وحرناً، وأنت تشاهد تلك السيدة من السند تتشظى وتتناثر كعقد من الياسمين فوق منبر "زيان"

رئيسة الوزراء الباكستانية السابقة بنازير بوتو تحيي انتصارها في تجمع انتخابي في روالبندي قبيل اقتيالها أمس. (ا ف ب)

مبارك: نرفض الزج بمصر في الخلافات الفلسطينية اسرائيل تهدد بفك الارتباط مع قطاع غزة وتدعو مواطنيها لترك سيناء خشية الاختطاف

عائلات فلسطينية تعبر الحدود إلى الأراضي المصرية

4. www.aljazeera.net

The screenshot shows the Al Jazeera website interface in Arabic. At the top, there is a navigation bar with the Al Jazeera logo and the text 'ALJAZEERA.NET'. Below this is a search bar and a navigation menu. The main content area features several news articles with accompanying images. The top article is titled 'إسرائيل تطلق أسيرا لبنانياً وتكسّم رفاقاً لجنودها' (Israel releases a Lebanese prisoner and splits the comrades of its soldiers). Other articles include 'الجزيرة تكثّف تحفّل بمسامي الحاج بعد وصوله الدوحة' (Al Jazeera intensifies the celebration for the arrival of the Hajj pilgrim after his arrival in Doha) and 'إصابة ثلاثة مقاومين وجندي إسرائيلي بتوغل جنوبي غزة' (Three fighters and an Israeli soldier injured in a southern Gaza incursion). The website also has a sidebar with a search bar and a 'Home' button.

5. www.aljazeera.net 080213

This screenshot shows a detailed news article on the Al Jazeera website. The article is titled 'اشتباكات بين أنصار للمعارضة والموالاة في بيروت' (Clashes between supporters of the opposition and the pro-government in Beirut). The article includes a large photograph of a military tank in a city street at night, with soldiers and civilians visible. The text describes the military operations and the resulting clashes. The website interface includes a navigation bar at the top with the Al Jazeera logo and the text 'ALJAZEERA.NET'. Below the navigation bar is a search bar and a navigation menu. The main content area features the article text and a large image. The sidebar on the left contains a search bar and a 'Home' button. The sidebar on the right contains a navigation menu with categories such as 'عربي' (Arabic), 'دولي' (International), 'رياضة' (Sports), 'ثقافة وفن' (Culture and Arts), 'طب وصحة' (Health and Medicine), 'منوعات' (General), 'تقارير وحوارات' (Reports and Discussions), 'جولة الصحافة' (Press Roundup), and 'كاريكاتير' (Cartoon). There is also a search bar in the sidebar.

6. www.bbcarabic.com

The screenshot shows the BBC Arabic website interface in a Mozilla Firefox browser. The main headline is "إسرائيل تكتسب أنشلاء جنود لها بعد إطلاق سراح حزب الله" (Israel gains withdrawal of soldiers after Hezbollah releases). The page includes a search bar, navigation menu, and various news sections. The date is GMT 13:06 2008. The browser's taskbar shows several open applications like Sista utkastet, alla exempel, and Guiden Scanner.

7. www.bbcarabic.com 080514

The screenshot shows the BBC Arabic website interface in a Mozilla Firefox browser. The main headline is "وقد الجامعة العربية يبدأ لقاءاته في بيروت" (The Arab League begins its meetings in Beirut). The page includes a search bar, navigation menu, and various news sections. The date is GMT 10:58 2008. The browser's taskbar shows several open applications like Sista utkastet, alla exempel, and Guiden Scanner.

مساعٍ مصرية لمنع 'الفصل' وعباس قلق و'حماس' تريد وضعاً قانونياً وإسرائيل تدعو مواطنيها إلى مغادرة سيناء

«الخيار المصري» يعود مجدداً عبر معبر رفح وإسرائيل تروج لـ «فك الارتباط مع قطاع غزة»

□ القاهرة، رام الله، الناصرة، نيويورك - الحياة

■ استمر أمس تدفق مئات الآلاف الفلسطينيين من قطاع غزة على شبه جزيرة سيناء عبر معبر رفح الحدودي من مصر، في وقت اتخذت هذه القضية منحى خطيراً انعكس في تجدد الحديث عن «الخيار المصري» وإلحاق القطاع بمصر. فليسا اعتبرت إسرائيل أن سماح مصر للاجئين الفلسطينيين، بالمرور عبر المعبر، «دشن فك الارتباط الإسرائيلي مع القطاع»، اعربت السلطة الفلسطينية عن قلقها من اقدام إسرائيل على فصل القطاع عن الأراضي الفلسطينية، في حين قامت مصر بمساعٍ عدة أمس للحيلولة دون فرض إسرائيل الفصل كامر واقع، وكذلك لتجنب مواجهة مع حركة «حماس»، التي أعلنت أنها اقترحت إجراء حوار مع الجانب المصري لفك معبر رفح ضمن شروط قانونية جديدة. (راجع ص 4 و 5)

وكانت من رفح والشيخ زايد والعريش شمال سيناء شهدت خلال اليومين الماضيين، «تسونامي» فلسطيني، إذ انجاح عشرات آلاف الفلسطينيين، المسن الثلاثة، إما طلباً

الجدار الحديد الفاصل بين رفح ومصر تحول، بعد تجديده، مكاناً يلجأ فيه الآلاف الفلسطينيين. (أ ف ب)

التنمّة في الصفحة (٦)

30 قتيلًا في تجدد الاشتباكات.. وفتح تنتهم حماس بالانقلاب وتدرس الانسحاب من الحكومة

غزة على حافة حرب أهلية ومخاوف من توسع الاقتتال إلى الضفة

قذائف على منزل هنية ومقر عباس.. وأولرت يدعو لنشر قوة دولية لمنع اقامة «امارة اسلامية»

فلسطينيون يمارسون الاحتفاء من الرصاص المطاطي في أحد شوارع مدينة غزة. (أ ف ب)

□ غزة - رام الله - القدس العربي

من اشرف الهور ووليد عوض:

شهد قطاع غزة يوم أمس تسعيراً غير مسبوق للمواجهات المسلحة بين حركتي فتح وحماس التي راح ضحيتها أمس حوالي 30 شهيداً، وسط مخاوف من انتقال الاقتتال الداخلي إلى الضفة الغربية، واشتدت حمى الاشتباكات، وانتشر المسلحون في الوادي، كما لم تسلم المستشفيات ومحيط المساجد من الاقتتال. وفيما شهدت الرئاسة الفلسطينية حركة حماس بالتخطيط لانقلاب على الرئيس، دعا رئيس الوزراء الفلسطيني اسماعيل هنية إلى إنهاء القتال واستئناف فوري للمفاوضات بين حركة حماس التي ينتمي إليها وحركة فتح الفلسطينية، فيما أعلنت حركة فتح أنها تدرس الانسحاب من الحكومة. وفي واحدة من أسوأ موجبات الاشتباكات منذ فوز حماس الانتخبات التشريعية مطلع العام الماضي، شنت عناصر القسام القوة التنفيذية هجمات متعددة على مقرات الأجهزة الأمنية في غزة، فيما تلقت هذه الأخيرة أوامر من قياداتها بالاستعداد لمواجهة بانقلاب الإسلاميين، وقالت مصادر عربية أمس إن حماس قد نجحت بالسيطرة على الأجهزة الأمنية، فستعلن عن اقامة اإسلامية في قطاع غزة، وتلقت مواقع صحافية على شبكة الانترنت من مسؤولين مصريين زعمهم أن تعلن حماس عن اقامة اإسلامية في غزة، وهو ما قد يثير ردود فعل القوية حذراً. وقال رئيس الوزراء الإسرائيلي اليهود أولرت أمس إن نشر قوة دولية على حدود غزة مع مصر أمر خطير يهدد بجدية جبهة نفوذ حماس في قطاع غزة، وتكرّر بيان لكتيب رئيس الوزراء أن أولرت أبلغ وزير الخارجية الهولندي أنه لم يسلط قطاع غزة في النهاية في أيدي حماس فستكون لذلك تبعات القوية، بعد تعرض منزل رئيس الوزراء هنية في مدينة غزة لهجومه الاغتيالي عليه مرتين خلال 24 ساعة، أصيب ميني الرئاسة الفلسطينية بأربع قذائف خلال ذلك، دون أن يضر الممتلكات من اإصابات.

ايار اصبح الشهر الاكثر دموية لامريكا في العراق منذ 2004 مع سقوط 114 قتيلا مقتل 10 مارينز وخطف 5 بريطانيين من وزارة المالية « حرب جوامع » طائفية: تفجير حسينية غداة الهجوم على مسجد الكيلاني

بغداد - القدس العربي

من ضياء السامرائي:

شهد العراق والاحتلال معا اس
بوما دموية اخر اذ تصاعدت «حرب
الجوامع» الطائفية اس باستهداف
حسينية في وسط بغداد لغداة الهجوم
على مسجد عبد الوارث الكيلاني.
وخطف مسلحون يرتدون زي
الشرطة خمسة بريطانيين من جنبي
حكومي في بغداد اس واعلن الجيش
الامريكي قتل عشرة من جنوده ليصبح
شهر ايار (مايو) الاسوأ في هذا العام
بالنسبة للقوات الامريكية، وخطف

قمة اردنية - مصرية ومبعوث من ابو الغيط الى تل ابيب... والفصائل تبدأ محادثات التهدئة على وقع المجزرة

سبعة شهداء بينهم أم وأربعة من أطفالها بقصف إسرائيلي على منزلهم في بيت حانون

غزة - فتحى صياح
القاهرة - محمد صلاح

اصيب الفلسطينيون اس
بالصدمة بعد المجزرة المريعة التي
نفذها الجيش الاسرائيلي شمال قطاع
غزة وراح ضحيتها سبعة فلسطينيين،
بينهم ام واربع من اطفالها، وذلك عشية
بدء الفصائل الفلسطينية محادثات
في القاهرة مع المسؤولين المصريين
للبحث في التهدئة مع اسرائيل. وفيما
دان كل من الرئيس محمود عباس
ورئيس الحكومة المقالة اسماعيل هنية
وفصائل المقاومة الفلسطينية المدجة
الجديدة، معتبرين ان اسرائيل غير
معنية بالتهدئة، اعلنت حركة «حماس»
ان على الدولة العربية ان تستعد لدفع
تسعة عده التجربة، راجع ص ١٥
واعلن ناطق امريكى ان الرئيس
خارج بوش سيرور اسرائيل والمملكة
العربية السعودية ومصر بين ١٣ و١٨
ايار (مايو) المقبل. مضيفا ان بوش لن
يعقد قمة ثلاثية مع الرئيس محمود
عباس، بل مع وزراء الاسرائيل

12. www.bbcarabic.com 080513

The screenshot shows the BBC Arabic website interface. At the top, there's a navigation bar with 'Home', 'News', 'Sport', 'Radio', 'TV', 'Weather', and 'Languages'. A search bar is on the right. The main headline reads 'عشرة آلاف قتيل على الأقل في زلزال الصين' (At least 10,000 killed in an earthquake in China). Below the headline, there's a sub-headline 'ملف الصين' (China file) and a list of related topics. The main text of the article is visible, discussing the earthquake's impact and the government's response. The browser's address bar shows the URL 'file:///C:/Documents%20and%20Settings/Anna%20Jansson/Minna%20dokument/Anna/uppstats/n%C3%A4tet/bbc/bbcarabic%20080513.htm'.

13 www.aljazeera.net 080519

The screenshot shows the Al Jazeera Arabic website. The header includes the Al Jazeera logo and the text 'مناقصات أضغط هنا المزيد من المعلومات' (Click here for more information). The main headline is 'ماتانمات تدعى 29 دولة لتفقد منطقة منكوبة بإعصار درجن' (Two people die, 29 states lose a disaster-stricken region hit by a typhoon). Below the headline, there's a sub-headline 'ماتانمات تدعى 29 دولة لتفقد منطقة منكوبة بإعصار درجن' and a list of related topics. The main text of the article is visible, discussing the typhoon's impact and the government's response. The browser's address bar shows the URL 'file:///C:/Documents%20and%20Settings/Anna%20Jansson/Minna%20dokument/Anna/uppstats/n%C3%A4tet/jazeera%20sida%20med%20siffror.ht'.